

Quityi nu nguscua San Pablo ndyaa ca slo ñati ji'i Jesucristo nde quichi Roma

¹ Pablo laca na' nu nscua quityi re cha' caa nde quichi Roma ca su ndi'i ma, cu'ma nu ngusni ma cha' ji'i Jesucristo. Ndyu'ni na' cña ji'i ycu'i Ndyosi, cha' ycu'i Ni ngusubi Ni jna' cha' tsa'a na' chcu'i na' cha' tso'o ji'i Ni lo'o ñati.

² Nu lo'o tya lyiji caa Jesucristo nde chalyuu, tya li' cua nchcu'i liñi ycu'i Ndyosi ñi'ya nu caca cha' bi' tyempo nu liya nde loo la. Cua nda Ni cha' bi' lo'o xi ñati nu ngua tu'ba ji'i ycu'i Ni, cha' nchcu'i Ni lo'o ñati nu ngua sa'ni la; nguscua ngu' cha' bi' lo quityi li'. ³ Cha' tso'o ji'i Jesucristo nu Xu'na na, nu laca Sñi' ycu'i Ndyosi, bi' laca cha' nu nscua lo quityi bi'. Ngula Jesús lo yuu ñi'ya nu nclia cua ña'a ca sñi' ñati, cha' la cui' tya'a ñati ji'i jyo'o David laca Jesús; ⁴ lo'o jua'a laca Jesús nu sca ti Sñi' nu ntsu'u ji'i ycu'i Ndyosi. Ndi'ya caca cuayá' tso'o ti' na cha' bi': chacuayá' ji'i ycu'i Ndyosi Sti yu ndyu'ú Jesús chaca quiya' lo'o cua ngujuu yu, tlyu tsa cha' ngua'ni Ni li'. Nu lo'o nda ycu'i Ndyosi Xtyi'i ycu'i Ni ji'i Jesús, nda Ni cha' lo'o na cha' Sñi' ycu'i ca Ni laca nu Jesús bi'. ⁵ Tso'o tsa ngua'ni ycu'i Ndyosi lo'o na' xqui'ya Jesucristo. Cua ngulo Ni cña jna' cha' tsa'a na' tyucui ña'a chalyuu mala su ndi'i ñati; chacuayá' ji'i ycu'i Ni tsa'a na' chcu'i na' cha' tso'o ji'i ycu'i Ndyosi lo'o ñati. Nti' Ni cha' caja ñati ji'i ycu'i Ni lcu'a ti se'i, ñati nu xñi cha' ji'i ycu'i

Ni, ñatĩ nu taquiya' jĩ' cha' nu nchcui' Ni. ⁶ Lo'o cu'ma ni, cua ngusubi Ni jĩ' ma cha' caca ma ñatĩ jĩ' Jesucristo.

⁷ Nscua na' quityi re cha' caa nde quichi Roma ca su ndi' ma. Nda na' xlyo ni' jĩ' ma cuentya jĩ' ycu' Ndyosi Sti na, cuentya jĩ' Jesucristo nu Xu'na na, cha' ntsu'u tsa tyiquee ycu' Ndyosi ña'a Ni jĩ' ma. Cua ngusubi Ni jĩ' ma cha' tyucui tyiquee ma taca caca ma ñatĩ jĩ' Ni. Ndi'ya nti' na', cha' ña'a ti cua'ni ycu' Ndyosi Sti na cha' tso'o lo'o ma, cha' cua'ni Ni cha' ti ti tyi' tyiquee ma xqui'ya Jesucristo nu Xu'na na.

Nti' tsa Pablo tsaa na'a xi jĩ' ngu' bi'

⁸ Su nguxana ti quityi re, ndyu'ni tlyu na' jĩ' ycu' Ndyosi xqui'ya Jesucristo. Tso'o tsa nti' na' cha' cua ngusñi lcaa tya'a ma cha' jĩ' Jesús, ca lcaa quichi ndañi cha' jly'a ti' ma cha' bi'. ⁹ Lo'o na' ni, cua ngujui cña jna' cha' chcu' na' cha' tso'o jĩ' Jesucristo Sñi' ycu' Ndyosi lo'o xa' ñatĩ; tyucui tyiquee na' ndyu'ni na' cña bi' cuentya jĩ' Ni. Jlo ti' ycu' Ndyosi cha' lu'ba ti ndyi'u ti' na' jĩ' ma laja lo'o nchcui' na' lo'o ycu' Ni. ¹⁰ Lo'o jua'a lcaa tsã ndijña na' chacuayá' jĩ' Ni cha' tsa'a na' slo cu'ma, cha' tyi' na' xi lo'o ma, cua ña'a ca hora nu nti' ycu' Ni. ¹¹ Nti' tsa na' tyacua tya'a na' xi lo'o cu'ma, cha' cua nti' na' ta sca cui' lo'o ma; Xtyi' ycu' Ndyosi laca nu xtyucua 'na, cha' taca jly'a la ti' ma jĩ' Jesús. Li' tyatĩ la ti' tyiquee ma. ¹² Tso'o si caca cua'ni na cha' caca tyatĩ la ti' tyiquee tya'a na, cha' stu'ba ti xñi tso'o la na cha' jĩ' Jesús li'.

¹³ Cu'ma tya'a ngusñi na cha' jĩ' Jesús, nti' na' cha' caca cuayá' ti' ma ñi'ya nu ntsu'u tyiquee na'

ña'a na' ji'i cu'ma. Tyuu quiya' ngua ti' na' caa na' ca su ndi'i ma, pana hasta juani bilya caja ñi'ya caca nu caa na'. Ñi'ya nu ngua'ni na' ca xa' loyuu chalyuu, jua'a cua nti' na' cha' caca su ndi'i cu'ma; nti' na' cha' taquiya' xa' la ñati cha' ji'i Jesús, lo'o jua'a nti' na' cha' tya culu'u la na' cha' bi' ji'i ma. ¹⁴ Cua ngulo Ni cña 'na cha' tsa'a chcu'i lo'o ngu' xa' tsu', masi ndi'i ngu' bi' quichi tonu, masi ndi'i ngu' tyijyu' la ca ne' quixi'; ngulo Ni cña jna' cha' sca ti cha' chcu'i na' lo'o ngu', masi lo'o ngu' nu nchca tsa ji'i, masi lo'o ngu' nu ná ndyi'ya cuentya tsiya' ti. ¹⁵ Bi' cha' nti' na' tsa'a cha' chcu'i na' cha' tso'o ji'i ycui' Ndyosi lo'o cu'ma ngu' Roma, ñi'ya lo'o cua nda na' cha' bi' lo'o xa' ñati.

Tlyu tsa cha' tso'o nu ntsu'u ji'i cha' nu nda Jesús cha' chcu'i na lo'o ñati

¹⁶ Ná ntyuju'u ti' na' tsiya' ti cha' culu'u na' cha' tso'o nu ntsu'u ji'i Jesús ji'i ñati. Lijya cha' bi' lo'o lcaa chacuayá' ji'i ycui' Ndyosi, cha' cua'ni lyaá Ni ji'i lcaa ñati nu xñi cha' ji'i ycui' Ni. Tya clyo nda Ni cha' tso'o bi' lo'o ngu' judío ti, li' lo'o nda Ni cha' tso'o bi' lo'o ngu' xa' tsu'. ¹⁷ Lo'o cuna na cha' tso'o ji'i Jesús bi', li' caca cuayá' ti' na ñi'ya ndu'ni ycui' Ndyosi cha' ca tso'o cresiya ji'i ñati cuxi; xqui'ya cha' nu jlyu ti' na ji'i cña nu ngua'ni Jesús, bi' cha' taca caca tso'o cresiya ji'i ñati cuxi na, sca ti si xñi na cha' ji'i ycui' Ni. Ndi'ya ndyu'u sca cha' nu nscua lo quityi cusu': "Nu lo'o jlyu ti' na ji'i ycui' Ni cha' taca cua'ni Ni cha' caca tso'o cresiya ji'na, li' caja sca chalyuu nu ná nga'a cha' tye ji'na".

Yabe' nu ndyanu hichu' ñati chalyuu

18 Lo'o cuna na cha' ji'i Jesús bi', li' ca cuayá' ti' na cha' ñasi' tsa ycuí' Ndyosi ca su ntucua Ni nde cua; xcube' tsa ycuí' Ni ji'i cua ña'a ca ñati cuxi. Na ñasi' Ni ji'i ngu' bi', cha' cuxi tsa ndu'ni ngu'; cuxi tsa ngu' bi', lo'o jua'a ná nda ngu' chacuayá' cuna xa' ñati lcaa ña'a cha' liñi nu cua nda ycuí' Ndyosi lo'o ñati chalyuu. 19 Nchca cuayá' ti' ngu' cuxi bi' lcaa lo cha' nu caca cuayá' ti' ñati nquicha', cha' ji'i ycuí' Ndyosi, cha' cua ngulu'u ycuí' Ni cha' bi' ji'i ngu'. 20 Ycuí' Ndyosi ni, ná nchca ji'na ña'a na ji'i Ni ca su ntucua Ni nde cua, ni ná taca ca cuayá' ti' na ñi'ya laca cha' ná tye chca cha' tlyu nu ndu'ni Ni. Pana tya lo'o nguxana chalyuu tya clyo, tya li' taca tyuloo na ji'i ycuí' Ni; tya li' ngujui ñi'ya caca cuayá' ti' na tilaca laca ycuí' Ni, si clyana na ji'i Ni. Taca tyuloo ñati ji'i Ni lo'o ña'a ngu' ji'i lcaa lo na nu ngüiná Ni. Bi' cha' ná ntsu'u cha' clyu ti' ji'i ycuí' Ndyosi lo'o ñati cuxi bi'. 21 Masi nslo ngu' cuxi bi' tilaca laca ycuí' Ni, ná ntaja'a ngu' bi' cua'ni tlyu ngu' ji'i Ni; masi ycuí' Ndyosi laca Ni, ná ndya ngu' bi' xlya'be ji'i Ni. Xcuí' cha' cuxi ti ntsu'u tyiquee ngu'. Ngüichi yaa cha' hique ngu' cha' ná ntaja'a ngu' xñi ngu' cha' liñi bi'. 22 Nacuí' ngu' cha' nchca tsa ji'i ycuí' ca ngu', pana lye tsa ndyu'ni tyucuaa ti' ngu' lo'o nchcuí' ngu' jua'a; ple tsa ngu' xqui'ya cha' cuxi nu ndu'ni ngu'. 23 Ná nti' ngu' cua'ni tlyu ngu' ji'i ycuí' Ndyosi nu laca loo la, la cui' Nilaca nu ná tye chalyuu ji'i tsiya' ti; ndiya la ti' ngu' cua'ni tlyu ngu' ji'i lcuí' ñati nu ndyijii ti. Lo'o jua'a ndu'ni tlyu ngu' ji'i lcuí' quiñi nu ndacui nde cua, lo'o ji'i lcuí' na'ni nu ntucua quiya', lo'o ji'i lcuí' na'ni nu nsube' ne' ni' lo yuu; bi' laca cha' nu ndu'ni tlyu ngu' ji'i.

24 Bi' cha' cua ngulaya' Ni ji'í ngu' cuxi bi'; juani cua nda Ni tyempo ji'í ngu' cha' caca suba' ngu', cha' cua'ni suba' ngu' lo'o tya'a ngu', sca lo cha' cuxi nu ntyuju'u tsa ti' na cha' chcuí' na ji'í. 25 Cua nguxtyanu ngu' bi' lcaa cha' liñi nu ngulu'u ycuí' Ndyosi ji'í ngu', ndiya la ti' ngu' cha' xñi ngu' lcu'a ti lo cha' cuiñi; ndu'ni tlyu ngu' ji'í jo'ó cuiñi, ndaquiya' ngu' ji'í lcuí scaa na nu cua ngüiñá ti ycuí' Ndyosi, nga'aa si'í ji'í ycuí' Ni nu ngüiñá cha' bi' ndu'ni tlyu ngu'. La cui' ycuí' Ndyosi nu ntsu'u tsa tyiquee na ña'a na ji'í, cha' xcui' tso'o ti ndu'ni Ni lo'o na laca Ni. Jua'a laca cha' tu'ni.

26 Nguxtyanu Ni ji'í ngu' cuxi lacua, cha' cua'ni suba' ngu' lo'o tya'a ngu'; sca lo cha' cuxi nu ná nti' na chcuí' na ji'í lo'o ñati, bi' laca cha' cuxi nu ndu'ni ngu' bi'. La cui' ti nu ngu' cuna'a nga'aa ndi'í lo'o ngu' qui'yu ñi'ya nu ndi'í cua ña'a ca ñati tso'o, xcui' lo'o tya'a cuna'a ti ndu'ni ngu' cha' suba'; 27 lo'o jua'a nu ngu' qui'yu nga'aa ndi'í lo'o ngu' cuna'a ñi'ya nu ndi'í ñati, ndacui tsa ti' ngu' ji'í xa' qui'yu, ndu'ni suba' ngu' lo'o tya'a qui'yu ngu'. Laja cuaña' ti ngu' nda ycuí' Ndyosi cha' ti'í ji'í ngu', cha' cuxi tsa cña nu ndyu'ni ngu' bi'.

28 Jua'a laca ji'í ngu', cha' ná nti' ngu' tyuloo ngu' ji'í ycuí' Ndyosi; bi' cha' nguxtyanu Ni ji'í ngu' cha' cua'ni ngu' cha' cuxi bi', nda Ni xi tyempo cua'ni ngu' ñi'ya nu nti' ti ngu' cua'ni ngu'. 29 Ná tso'o tsiya' ti cña nu ndu'ni ngu' lo'o tya'a ñati ngu': xcui' cha' suba' ti ndu'ni ngu', cuxi tsa ndu'ni ngu'; ndacui tsa ti' ngu' ji'í scaa cha' tso'o nu ntsu'u ji'í tya'a ñati ngu', ti'í tsa ti' ngu' ña'a ngu' ji'í tya'a ngu'; nti' ngu' cha' tso'o la caca ji'í ycuí' ngu' que ji'í xa' la tya'a ngu', pana nxu'u tya'a ngu' bi' hasta

ndujuui ngu' ji'i tya'a ngu'; ndu'ni ngu' ngana ji'i tya'a ngu'; chiya'a tsa cha' ntsu'u tyiquee ngu' ña'a ngu' ji'i tya'a ñati ngu', hasta nclo que ngu' cuentyu ji'i tya'a ngu', ³⁰ hasta nchcui' ngu' cha' ti' ji'i tya'a ngu'; liye' ti' ngu' ña'a ngu' ji'i ycu' Ndyosi, cha' suba' nchcui' ngu'; tyixi ndu'ni ngu' lo'o tya'a ngu', ndu'ni tyucuaa tsa ti' ngu' lo'o tya'a ñati ngu'. Lo'o jua'a tya nclyana la ngu' cha' cuxi nu cua'ni ngu', ni ná ndaquiya' ngu' ji'i sti ngu', ji'i xtya'a ngu'. ³¹ Ni sca cha' ná ndube ti' ngu' bi' tsiya' ti; ná ndu'ni ngu' ni sca cña nu cua nacui' ngu' cha' cua'ni ngu'. Ná ntsu'u tyiquee ngu' ña'a ngu' ji'i tya'a ngu', ñi'ya ndu'ni ñati tso'o; la cui' ti ná ndu'ni tya'na ti' ngu' ji'i tya'a ngu'. ³² Nda ngu' bi' cuentya cha' nu cua nchcui' ycu' Ndyosi ji'i ngu', cha' ntsu'u cha' cajaa ngu' bi' xqui'ya cha' cuxi nu ndu'ni ngu'. Masi jlo ti' ngu' cha' bi', ná ndube ti' ngu' bi'; ña'a ti ndu'ni ngu' cha' cuxi bi' ji'i ngu'. Lo'o jua'a tso'o tsa ntsu'u tyiquee ngu' lo'o ña'a ngu' ji'i xa' ñati nu ndyu'ni la cui' tya'a cha' cuxi bi'.

2

Liñi tsa cua'ni cuayá' ycu' Ndyosi ji'i ñati cha-lyuu

¹ Lo'o cu'ma ni, nchcui' tsa ma ji'i sca cha' cuxi nu ndyu'ni ñati; pana ná caja ñi'ya nu cua'ni clyu ti' Ni ji'i ycu' ma, nu lo'o nclyotu ma qui'ya nu ntsu'u ji'i xa' ñati, lo'o jua'a ycu' ca ma ntsu'u qui'ya bi' ji'i ma. Ñi'ya ndu'ni cuayá' bese ji'i ñati cuxi, jua'a ndu'ni ma, nu lo'o nchcui' ma jua'a ji'i ñati; pana stu'ba ntsu'u qui'ya ji'i ma lo'o nu ñati

cuxi bi'. ² Cua jlo ti' mā cha' liñi tsa ndu'ni ycu' Ndyosi lo'o nchcube' Ni ji'i ngu' nu ndu'ni lcaa lo cha' cuxi. ³ ¿Ni cha' laca nti' mā cha' ná caca ji'i cu'mā ñi'ya nu ndyaca ji'i nu ngu' cuxi bi'? Cha' cuiñi, ná clyaá mā ji'i ycu' Ndyosi nu lo'o cua'ni cuayá' Ni ji'i lcaa ñati; na nsta mā qui'ya ji'i ñati bi', masi ndu'ni mā la cui' tya'a cha' cuxi nu ndu'ni ngu' bi'. ⁴ ¿Ni cha' laca ná ndube ti' mā cha' tso'o tsa ntsu'u tyiquee ycu' Ndyosi ña'a Ni ji'na? Ntucú Ni cña ji'na, ndalo tsa tyiquee Ni ji'na; tso'o tsa nti' ycu' Ndyosi ña'a Ni ji'na, cha' caja ñi'ya nu tya'achu' na ji'i cha' cuxi nu ndiya tsa ti' na ji'i. ⁵ Ná ntaja'a mā taquiya' mā ji'i cha' nu nchcui' ycu' Ndyosi lo'o mā, ná ntaja'a mā ca tyuju'u ti' mā tsiya' ti; bi' cha' ndyanu cha' xcube' Ni ji'i mā lo'o tyalaa tsa, nu lo'o ña'a ngu' cha' liñi tsa cua'ni cuayá' Ni ji'i ñati chalyuu. ⁶ Tsa bi' tya Ni ji'na tsa ña'a nu ngua'ni na lo'o nguti'i na chalyuu; ⁷ sca chalyuu tso'o nu ná nga'a cha' tye, bi' laca nu ta Ni ji'i ngu' tso'o, nu ná nchca taja ti' ndu'ni ngu' cña tso'o lo'o tya'a ngu'. Xcui' ndya'a cha' tyiquee ngu' bi' ji'i cha' tso'o nu ntsu'u ca slo ycu' Ndyosi, xcui' nti' ngu' cha' tyi'i tso'o ti ngu' cuentya ji'i Ni, xcui' ndube ti' ngu' ji'i chalyuu nu lija' nde loo la. ⁸ Pana nu ñati cuxi ni, nu xcui' cha' ji'i ycu' ca ngu' ntsu'u tyiquee ngu', tlyu tsa cha' ti'í ta Ni ji'i ngu' bi'; ñasi' tsa ycu' Ndyosi ji'i lcaa ngu' bi', cha' ná ntaja'a ngu' taquiya' ngu' tsiya' ti ji'i lcaa cha' liñi nu nclyu'u Ni ji'i ngu', cha' ndijña tsa ti' ngu' ji'i cua ña'a ca cha' cuxi nu ña'a ngu'. ⁹ Xcube' tsa Ni ji'i ngu' bi' li, tlyu tsa cha' ti'í caca ji'i lcaa ñati chalyuu, cua ña'a ca ñati nu ndu'ni xcui' cha' cuxi. Cloy tyacua cha' ti'í bi' ji'i ngu' judío, li' la cui' jua'a

tyacua ji'i ngu' xa' tsu', nu si'i ngu' judío laca ngu'.
¹⁰ Pana lcaa ñati nu ndu'ni cha' tso'o ni, ta ycu'i
Ndyosi cha' tso'o nu ntsu'u ca slo Ni ji'i ngu' bi';
cua'ni chi loo Ni ji'i ngu' bi' ca slo ycu'i Ni li', cua'ni
Ni cha' ti ti tyi'i tyiquee ngu' li'. Cyo tyacua cha'
tso'o bi' ji'i ngu' judío, lo'o li' la cui' jua'a tyacua ji'i
ngu' xa' tsu'.

¹¹ Si'i cua laca ti ñati nu ndu'ni tyaca'a ycu'i
Ndyosi ji'i, sca ti cuayá' ndu'ni Ni lo'o cua ña'a ca
ñati chalyuu. ¹² Ngu' xa' tsu' ni, masi bilya cuna
ngu' lcaa cha' nu cua nda Moisés lo'o ngu' judío,
pana tye cha' ji'i ngu' jua'a ti, si ntsu'u qui'ya ji'i
ngu'. La cui' jua'a xcube' ycu'i Ndyosi ji'i ngu'
judío, nu cua ndyuna cha' liñi nu nda jyo'o Moisés
lo'o ngu'; si ntsu'u qui'ya ji'i ngu', cua'ni cuayá' Ni
ji'i ngu' cuentya ji'i cha' nu nchcui' Moisés bi' li'.
Lo'o jua'a sca ti cuayá' cua'ni cuayá' Ni ji'i lcaa ñati
nu ndu'ni cha' cuxi. ¹³ Ná caca tso'o cresiya ji'na
cuentya ji'i ycu'i Ndyosi lo'o ndyuna ti na cha' liñi
nu nda Ni lo'o na; sca ti si taquiya' na ji'i cha' bi',
si cua'ni na lcaa ña'a cña nu ngulo Ni ji'na, li' caca
tso'o cresiya ji'na cuentya ji'i Ni. ¹⁴⁻¹⁵ Ntsu'u ngu'
xa' tsu' ni, cua laca ndu'ni ngu' ñi'ya nu nscua lo
quityi ji'i ycu'i Ndyosi, masi bilya cuna ngu' cha'
bi'. Jua'a jlo ti' na cha' nchca cuayá' ti' ngu' bi' ni
cña laca nu nti' ycu'i Ndyosi, xqui'ya cha' tyucui
tyiquee ngu' ndu'ni ngu' tsa ña'a cha' nu nda ycu'i
Ndyosi lo'o ngu' judío sa'ni la, masi bilya ta Ni
cha' lo'o ngu' xa' tsu' bi'; hique ti ngu' bi' nda'ya
cha' tso'o nu ndu'ni ngu' lo'o tya'a ñati ngu'. Lo'o
jua'a hora ti nda ngu' bi' cuentya cha' qui'ya laca
lo'o ndyuni ngu' sca cha' cuxi, pana ná ntsu'u
cha' culacua ti' ngu' lo'o ndu'ni ngu' sca cha' tso'o.

¹⁶ Jua'a caca lacua, nu lo'o tyu'u lubii lcaa cha' nu ntsu'u ne' cresiya ji'i ñati, tsā li' lo'o culo Ni cña ji'i Jesucristo cha' cua'ni cuayá' Ni ji'i lcaa ñati; la cui' tyempo bi' culotu Ni lcaa cha' nu ntsu'u cuaana ti ne' cresiya ji'i ngu'. Jua'a laca cha' nu nchcui' na' lo'o ñati laja lo'o nclyu'u na' cha' tso'o ji'i ycu' Ndyosi ji'i ngu'.

Cña nu ngulo ycu' Ndyosi ji'i jyo'o Moisés cha' cua'ni ngu' judío

¹⁷ Pana nu cu'ma ni, nacui mā cha' ngu' judío laca mā, bi' cha' jlya tsa ti' mā ji'i lcaa cha' nu nda ycu' Ndyosi lo'o jyo'o Moisés nu ngua sa'ni. Lye tsa ndu'ni tyucuaa ti' mā lo'o xa' ñati, cha' nacui mā cha' sca ti cu'ma laca mā ñati ji'i ycu' Ndyosi. ¹⁸ Na cua jlo ti' mā ñi'ya laca cña nu nti' ycu' Ndyosi cha' cua'ni mā, nti' mā; cua nguscua Moisés cha' bi' lo quityi cuentya ji'i mā, bi' cha' cua nda la mā xi cuentya ñi'ya laca sca cha' tso'o, ñi'ya laca sca cha' cuxi. ¹⁹ Lo'o jua'a nti' mā, cha' ycu' mā nchca ji'i mā culu'u mā tyucui liñi ji'i ñati nu ná jlo ti'; nti' mā cha' taca ta mā cha' lo'o ngu' nu ná ndyiji ñi'ya nu caca cuayá' ti' ngu' sca cha' liñi; ²⁰ nti' mā cha' taca culu'u qui'i mā ji'i ñati nu ná nduna tso'o, cha' ple ti' ngu' xi; nti' mā cha' caca mā mstru ji'i ñati nu bilya caca tsa'a tsiya' ti. Nti' mā cha' caca mā jua'a, xqui'ya cha' jlya tsa ti' mā cha' nu nguscua jyo'o Moisés bi'; laja cha' bi' nscua lcaa cha' nu caca jlo ti' na, lcaa cha' liñi nu ntsu'u nde chalyuu, nti' mā. ²¹ Na nclyu'u mā ji'i tya'a ñati mā tu'ni, ¿ni cha' laca ná nchca culu'u mā ji'i ycu' ca ti mā? Nacui mā cha' ná tso'o cuaana ngu' na nu ntsu'u ji'i xa' ñati. ¿Ha ná lo'o

cu'ma tya ntucuaana ma ntsu'u quiya'? 22 Nacui ma cha' na tso'o tyu'u cha' ji'i ngu' lo'o clyo'o xa' ñati. ¿Ni cha' laca cha' lo'o cu'ma ndu'ni ma cha' cuxi bi' lacua? Si na ndiya ti' ma tsiya' ti lo'o ndu'ni tlyu xa' ñati ji'i jo'ó nu si'i ycui' Ndyosi laca, ¿ni cha' laca ndya'a ma ntucuaana ma cha' tso'o nu ntsu'u ne' laa ji'i ngu' bi'? 23 Nacui ma cha' tso'o la tsiya' ti laca cha' nu nda jyo'o Moisés lo'o ma, pana ndyu'ni tsa ma cha' cuxi lo'o ycui' Ndyosi nu lo'o na ndaquiya' ma ji'i cha' bi'. 24 Na ndu'ni ti ma ñi'ya nu nacui quityi cusu', quityi ji'i ycui' Ndyosi nu nchcui' ndi'ya: “Cuxi tsa nchcui' ngu' xa' tsu' ji'i ycui' Ndyosi xqui'ya cu'ma”. Jua'a cha' nscua lo quityi.

25 Jlya tsa ti' ma cha' nu nacui cha' si'yu ma quiji ngu' qui'yu sñi' ma lo'o tya cuañi' ngu', cha' culacua ngu'. Tso'o tsa si lo'o taquiya' ma lcaa cha' nu nda ycui' Ndyosi lo'o jyo'o Moisés; pana si na taquiya' ma lcaa cha' bi', cua laca ma ñi'ya si na nsi'yu quiji ma tsiya' ti li'. 26 Lo'o jua'a nu ngu' xa' tsu' nu na nsi'yu quiji ngu' ni, si taquiya' ngu' bi' cha' nu nda Moisés lo'o na, li' stu'ba ti tucua ycui' Ndyosi cha' ji'i ngu' bi', ñi'ya ntucua Ni cha' ji'i ngu' judío tya'a na nu cua nsi'yu quiji ngu'. 27 Chañi cha' na ngua'a cuayá' lo quiji ngu' bi' jua'a; na ntsu'u cha' bi' ji'i ngu', cha' ngu' xa' tsu' laca ngu'. Pana si ndu'ni ngu' bi' lcaa cña nu nti' Ni cha' cua'ni ngu', ta ngu' cha' tyuju'u ti' ji'i cu'ma ngu' judío, cha' na ndaquiya' ma ji'i cha' bi', masi cua ndyuna ma cha' liñi ji'i ycui' Ndyosi, masi cua ngua'a cuayá' lo quiji ma. 28 Si'i na tyucui tyiquee ngu' judío laca na lo'o tacati tsa ndyu'ni na ji'i ycui' Ni cha' ña'a ti ngu' ji'na. Na caca cña jua'a,

masi ngua'a cuayá' lo quiji na; ²⁹ si'i jua'a laca na ngu' judío. Tyucui tyiquee ngu' judío laca na lo'o xñi tso'o na cha' ji'i ycuí' Ndyosi; liñi la tyu'u cha' ji'na lo'o Ni si chca'a cuayá' ji'i ycuí' Ndyosi ca ne' cresiya ji'na. Li' taca culo Ni cña ji'na lo'o Xtyi'i ycuí' Ni, si'i lo'o sca cha' nu nscua lo quityi ti. Lo'o li' tso'o tsa cua'ni ycuí' Ndyosi lo'o na, nga'aa si'i ñati chalyuu ti nu chcuí' tso'o ji'na li'.

3

¹ Tso'o ti xi na cha' laca na ngu' judío lacua, tso'o xi cha' nsi'yu quiji na, cha' jua'a ngulacua na. ² Ndi'ya laca sca cha' tso'o nu ntsu'u ji'na cha' laca na ngu' judío: Sca ti lo'o ngu' judío tya'a na cua nda ycuí' Ndyosi cha' ji'i Ni tya clyo. ³ Masi ntsu'u xi ngu' judío nu nga'aa jlya ti' ji'i ycuí' Ndyosi, ná culaya' Ni ji'i cua ña'a ca ngu' judío xqui'ya nu xti ti ñati bi'. ⁴ Ná nti' Ni cua'ni Ni jua'a. Xcuí' cha' liñi ndu'ni ycuí' Ndyosi lo'o ñati ji'i Ni, masi cha' cuiñi laca nu ndu'ni lcua ti lo ñati chalyuu. Cua nscua sca cha' ji'i ycuí' Ndyosi lo quityi nu nchcuí' ndi'ya: Lo'o chcuí' nu'u, li' caca cuayá' ti' ngu' cha' liñi tsa ndu'ni nu'u; lo'o caca cuayá' jinu'u slo ñati, taca cua'ni lyaá nu'u ji'i ycuí' ca li'.

⁵ Cha' nu na ni, ntsu'u tsa cha' cuxi nu ndyu'ni na; lo'o nu cha' cuxi bi' ni, ndu'ni cha' taca ca cuayá' la ti' na cha' liñi tsa laca ycuí' Ndyosi. ¿Ñi'ya ta ñacuí na li'? ¿Ha ná liñi ndu'ni Ni lo'o na? ¿Ha ná tso'o si xcube' Ni ji'na lo'o ndyu'ni na cha' cuxi? Ntsu'u ñati nu nchcuí' jua'a. ⁶ Pana liñi tsa ndu'ni Ni. Ná caca xcube' Ni ji'i ñati chalyuu xqui'ya

qui'ya nu ntsu'u ji'i ngu', si ná liñi ndu'ni cuayá' Ni ji'i lcaa ñati.

⁷ Ná tyiquee' ñacui ngu' cha' na cuiñi na'. Tso'o, cha' cuiñi nda na' lacua. Pana xqui'ya na', bi' cha' nchca cuayá' la ti' xa' ñati cha' liñi nu nda ycui' Ndyosi lo'o na; jua'a ndyu'ni tlyu la ngu' ji'i Ni xqui'ya na'. Ná ntsu'u cha' sta Ni qui'ya 'na lacua.

⁸ La cui' ti ná tso'o laca cha' cua'ni la na cha' cuxi cha' caca tso'o la cha' ji'na nde loo la; pana ntsu'u ngu' nu ñilo'o ji'i tya'a ngu' lo'o nchcui' ngu' cha' jua'a laca cha' cuxi nu nchcui' ya. Liñi tsa cua'ni ycui' Ndyosi lo'o xcube' Ni ji'i ngu' nu nchcui' cha' cuiñi ji'na jua'a.

Lcaa ñati ntsu'u qui'ya ji'i ngu' cuentya ji'i ycui' Ndyosi

⁹ Ndi'ya ñacui na lacua: Ná caca chcui' na cha' tso'o la na cha' laca na ngu' judío, cha' si'i cha' bi' tsiya' ti; cua ngua cuayá' ca ti' na cha' stu'ba ti ntsu'u cha' cuxi ji'i ngu' judío lo'o ji'i ngu' xa' tsu', cha' ntsu'u tsa cha' cuxi nu laca loo ji'i lcaa ñati chalyuu. ¹⁰ La cui' cha' nscua lo quityi ji'i ycui' Ndyosi nu nchcui' ndi'ya:

Ni tsaca ngu' ná ntsu'u nu xcui' cha' tso'o ndu'ni;

¹¹ ná ntsu'u ñati nu nchca cuayá' ti' cha' ji'i ycui' Ndyosi,

ná tucui nclyana ji'i ycui' Ni.

¹² Cua ndyu'utsu' lcaa ngu' ji'i tyucui liñi, stu'ba ti ngua cuxi cresiya ji'i lcaa ngu';

ná ntsu'u ni sca ñati nu xcui' cha' tso'o ndu'ni.

¹³ Ñi'ya nti' xtyi'i tyucu nu ntsu'u to' cuaá nu tya lyiji tyacu' lo, jua'a laca ngu' bi', cha' xcui' cha' cuxi ndyu'u tu'ba ngu'.

Lye tsa ñilo'o ngu' ji'ï tya'a ngu' laja lo'o nchcui' ti ngu'.

Ñi'ya laca hitya tyaala nu ntsu'u tu'ba cuaña, jua'a laca ngu',

cha' tyaala tsa nchcui' ngu'.

¹⁴ Ná nxutacui ngu' cha' nda ngu' qui'ya ji'ï tya'a ngu';

¹⁵ cujuui clya ngu' bi' ji'ï tya'a ngu', nti' ngu'.

¹⁶ Xcui' na cua ndu'ni ñu'u ngu' ji'ï tya'a ngu', ndu'ni ngu' cha' ca xñi'ï ti' xa' ñati macala su ndya'a ngu' bi'.

¹⁷ Ná nslo ngu' ji'ï tyucui liñi nu cua'ni cha' ti ti tyi'ï tyiquee ngu'.

¹⁸ Pana ná ntsii ngu' tsiya' ti ña'a ngu' ji'ï ycui' Ndyosi, nacui ngu'.

Jua'a cha' nscua lo quityi bi'.

¹⁹ Cua jlo ti' na cha' cua nscua lcaa cha' cusu' bi', cha' cube ti' ngu' judío nu ntsu'u cha' ji'ï lo'o cha' bi'; jua'a nguscua jyo'o cusu', cha' cua nti' ycui' Ndyosi cha' caca cuayá' ti' lcaa ñati tyucui ña'a chalyuu cha' ná caja ñi'ya nu cua'ni lyaá ngu' ji'ï ycui' ca ngu' lo'o Ni, cha' nga'a cha' cua'ni cuayá' Ni ji'ï ngu'. ²⁰ Masi cua'ni na lcaa ca cha' nu nguscua ngu' lo quityi cusu' bi', ná caca ca tso'o tyiquee na cuentya ji'ï ycui' Ndyosi lo'o ndyu'ni ti na jua'a; tsa bi' ti cña ndu'ni quityi bi', cha' caca cuayá' ti' na cha' ntsu'u tsa qui'ya ji'na cuentya ji'ï ycui' Ndyosi.

Cua'ni lyaá ycui' Ndyosi ji'ï ñati lo'o xñi ngu' cha' ji'ï Jesucristo

²¹ Lo'o juani cua ngutu'u tucua sca cha' cucui nde chalyuu, ná stu'ba tsiya' ti cha' bi' lo'o cha'

cusu' bi'. Lo'o nclyu'u ycu' Ndyosi cha' bi' ji'na, li' caca cuayá' ti' na ñi'ya caca ca tso'o cresiya ji'na cuentya ji'i ycu' Ni. Cua nscua xi cha' nu nchcui' ji'i cha' bi' lo quityi cusu' bi', masi lo quityi nu nguscua jyo'o cusu' nu ngua tu'ba ji'i ycu' Ndyosi nchcui' Ni lo'o ñati sa'ni. ²² Nchcui' quityi cha' cua'ni ycu' Ndyosi cha' caca tso'o cresiya ji'na cuentya ji'i ycu' Ni, si xñi na cha' ji'i Jesucristo. Stu'ba ti cua'ni Ni lo'o ca ta'a na nu laca na ngu' judío; jua'a lo'o lcaa ñati nu cua ngusñi cha' ji'i ycu' Ndyosi ca chaca tsu' chalyuu, stu'ba ti cua'ni Ni lo'o lcaa ñati. ²³ Lcaa na ntsu'u qui'ya ji'na cuentya ji'i ycu' Ndyosi, cha' ná ngua'ni na tsiya' ti cña nu nti' Ni cha' cua'ni na. ²⁴ Pana cua'ni Ni cha' caca tso'o cresiya ji'na, cha' tso'o ti ntsu'u tyiquee Ni ña'a Ni ji'na; sca cha' tso'o nu ngua'ni ti Ni cuentya ji'na laca, cha' tlyu tsa cña nu ngua'ni ycu' Jesucristo cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'na, nu lo'o ngujuu yu lo crusi cha' cua'ni lyaá yu ji'na. ²⁵ Nda ycu' Ndyosi ji'i Jesús ñaa chalyuu cha' tyaja'a yu cajaa yu; masi ycu' yu chcube' yu cña loo lcaa ñati chalyuu, cha' qui'ya ycu' yu yabe' nu ntsu'u ji'na. Caca cha' bi' ji'na si tyaja'a na xñi na cha' ji'i Jesús. Lo'o jua'a nti' Ni culu'u Ni ji'na cha' xcui' cha' liñi ndu'ni Ni lo'o na, masi ná ngua'ni cuentya Ni ji'i qui'ya nu ntsu'u ji'i jyo'o cusu' ji'na; pana ndalo tsa tyiquee Ni ji'i ngu' bi' li'. ²⁶ Nu juani ngulu'u Ni ji'na cha' liñi tsa ndu'ni ycu' Ni; jua'a taca ji'i Ni cua'ni lubii cresiya ji'i scaa na, si tyaja'a na xñi na cha' ji'i Jesús.

²⁷ Cha' cuiñi nchcui' na si ñacui na cha' nchca tsa ji'i ycu' ca na ñati chalyuu, cua'ni na cha' caca tso'o cresiya ji'na cuentya ji'i ycu' Ndyosi. Ná

taca. Lye tsa ndyu'ni tyucuaa ti' na lo'o Ni si jua'a nti' na. ¿Ñi'ya jua'a? Ná nchca ji'na cua'ni na cha' caca tso'o cresiya ji'na cuentya ji'i ycu' Ndyosi lo'o taquiya' ti na lcaa cha' cusu', sca ti nu lo'o xñi na cha' ji'i Jesús caca tso'o cresiya ji'na. Pana nga'aa tso'o chcu' na cha' tyixi li', cha' si'i ycu' na laca nu ndu'ni cha' ca tso'o cresiya ji'i ycu' ca na. ²⁸ Bi' cha' ni na' ji'i mā cha' ntsu'u sca ti ña'a, ñi'ya nu caca ca tso'o cresiya ji'na cuentya ji'i ycu' Ndyosi; ntsu'u cha' xñi na cha' ji'i Jesús, masi ná nchca ji'na cua'ni na lcaa lo cha' cusu' nu nguscua ngu' sa'ni.

²⁹ Si'i sca ti ji'i ngu' judío ti laca ycu' Ndyosi loo, lo'o ji'i ngu' xa' tsu' laca Ni loo. ³⁰ Chañi tsa laca cha' bi', cha' sca ti ycu' Ndyosi laca loo tyucui ña'a chalyuu; ná ntsu'u chaca nu laca loo la. Cua'ni Ni cha' caca tso'o cresiya ji'i ngu' judío lo'o xñi ngu' cha' ji'i Ni; la cui' jua'a cua'ni Ni cha' caca tso'o cresiya ji'i ngu' xa' tsu', nu lo'o xñi ngu' bi' cha' ji'i Ni. ³¹ Tso'o lacua. Na jlya ti ti' na ji'i cña nu ngua'ni Jesús, tsa bi' ti cha' cua'ni na cha' clyaá na ji'i lcaa qui'ya nu ntsu'u ji'na. ¿Ha nga'aa ntsu'u cha' taquiya' na lcaa cha' nu nguscua jyo'o cusu' cha' cua'ni na lacua? Si'i cha' bi', masi tso'o la taquiya' na cha' cusu' bi' juani, nu lo'o ngusñi na cha' ji'i Jesús.

4

Ñi'ya ngua ji'i Abraham

¹ Juani ta na' sca cha' lo'o mā ñi'ya ngua ji'i Abraham, nu jyo'o cusu' ji'na nu ngua tya sa'ni.

² Ycu' ca Abraham ni, ná ngua cua'ni yu cha' ca tso'o cresiya ji'i ycu' ca yu cuentya ji'i ycu'

Ndyosi, ni ná ngua ji'i yu xacui yu cha' ji'i ycu'i Ndyosi cha' ngua ji'i ycu'i yu. ³ Nde laca cha' nu nscua lo quityi ji'i ycu'i Ndyosi: "Ngusñi Abraham cha' nu nda ycu'i Ndyosi lo'o yu; bi' cha' ngüñi cha' ji'i Ni lo'o yu cha' caca tso'o cresiya ji'i yu, xqui'ya cha' jlya ti ti' yu ji'i Ni". Jua'a nscua lo quityi bi'. ⁴ Lo'o ndya'a na ne' xña ji'i ñati ni, nda ngu' xcaya' na li'; si'i na nda laja ti ngu' cñi ji'na, cñi nu ndacui ngu' ji'na laca, cha' ngua'ni na cña. ⁵ Pana nu lo'o jlya ti ti' na ji'i Jesús cha' ngulotsu' yu yabe' nu ntsu'u ji'na, li' taca xquiñi Ni cha' ji'i Ni lo'o na cha' caca tso'o cresiya ji'na, masi ná sca na ndacui Ni ji'na. ⁶ Tya sa'ni la nacui jyo'o David cha' tso'o tsa ntsu'u tyiquee ñati nu cua laca ngua'ni lubii ycu'i Ndyosi cresiya ji'i. Cua nacui Ni cha' lubii cresiya ji'i ngu', masi ná sca cña ngua'ni ngu' cuentya ji'i Ni cha' caca lubii ycu'i ngu'. ⁷ Li' nacui David ndi'ya:

Tso'o ntsu'u tyiquee na lo'o cua'ni clyu ti' Ni ji'na
ji'i qui'ya nu ntsu'u ji'na, lo'o culotsu' Ni
yabe' nu ntsu'u ji'na, nacui.

⁸ Tso'o ntsu'u tyiquee na si nga'aa cua'ni Ni
cuentya ji'i lcaa cha' cuxi nu cua ngua'ni na.

⁹ Si'i xcui' ngu' judío ti nu tso'o ntsu'u tyiquee
ngu' jua'a, taca ñacui na cha' lo'o ngu' xa' tsu' caca
tso'o tyiquee ngu' jua'a. Cua nchcui' ca ti na cha'
ngusñi Abraham cha' nu nda ycu'i Ndyosi lo'o yu,
bi' cha' cua nacui Ni ji'i yu cha' ca tso'o cresiya
ji'i yu cuentya ji'i ycu'i Ndyosi, xqui'ya cha' jlya
ti ti' yu ji'i Ni. ¹⁰ ¿Ni jacua' ngua cha' bi'? ¿Ha cua
laca cha' cua nsi'yu lo qui'ji yu ñi'ya nu ndu'ni ngu'
judío cha' clyacua ngu'? Si'i. Tya lyiji xi'yu ngu'

quiji yu tyempo bi'; ¹¹ ca tiya' la, li' ngulacua yu jua'a. Sca cuayá' ti ngua bi', cha' caca cuayá' ti' ngu' cha' ngua tso'o cresiya ji'i yu cuentya ji'i ycuí' Ndyosi, nu lo'o jlya ti ti' yu ji'i Ni. Yala la ngua cha' ngusñi yu cha' ji'i ycuí' Ndyosi, tiya' la ngulacua yu. Bi' cha' lcaa mā nu ntsu'u mā xa' tsu' nu ngusñi mā cha' ji'i Jesús, laca mā ñi'ya laca si Abraham laca jyo'o cusu' ji'i mā nu yaa chalyuu tya clyo la. Lo'o xñi cua ña'a ca na cha' ji'i Jesús, li' quiñi cha' ji'i ycuí' Ndyosi lo'o na cha' caca lubii cresiya ji'na. ¹² La cui' jua'a laca tyiquee ngu' judío tya'a na nu stu'ba ti ngusñi cha' ji'i Jesucristo lo'o na. Chañi cha' Abraham ngua jyo'o cusu' ji'i ngu'; pana tso'o la cha' jlya ti ti' ngu' ji'i ycuí' Ndyosi, ñi'ya jlya ti' nu jyo'o Abraham bi', masi tya lyiji clyacua yu.

Ngüñi cha' ji'i Ni lo'o ñati xqui'ya cha' jlya ti' ngu' ji'i cña nu ngua'ni Jesús

¹³ Lo'o jua'a ngua cha' ngüñi cha' ji'i ycuí' Ndyosi lo'o jyo'o Abraham, lo'o ñati ji'i Abraham nu ñaa chalyuu ca tiya' la; nacui Ni cha' tyucui ña'a chalyuu caca ji'i ngu' bi' ca tiya' la. Pana bilya ta Ni cha' lo'o jyo'o Moisés nu ngua li', cha' bilya cala nu Moisés bi'; bi' cha' ná ndaquiya' jyo'o Abraham ji'i cña nu ngulo Moisés, cha' tya lyiji caja cha' bi' ji'i ngu'. Ngua tso'o cresiya ji'i ngu' bi' cuentya ji'i ycuí' Ndyosi xqui'ya cha' jlya ti' ngu' ji'i cha' nu nchcui' Ni, bi' cha' ngüñi cha' ji'i Ni lo'o ngu'. ¹⁴ Ná nti' ycuí' Ndyosi cha' tsa lo cua ti ngu' caja chalyuu cucui ji'i ngu', ngu' nu taquiya' ji'i lcaa cha' nu nda jyo'o cusu' lo'o ngu'; tya nti' Ni cha' xñi cua ña'a ca ñati cha' ji'i Jesús, cha' jua'a ti taca quiñi cha' ji'i ycuí' Ndyosi lo'o ngu' li'. ¹⁵ Xcui' na xcube' ti

Ni ji'na, nu lo'o caca cuayá' ji'na slo ycuí' Ndyosi cuentya ji' cha' cusu' bi'; pana ná caja ñi'ya nu sta Ni qui'ya ji'na si ná nscua sca cha' nu ndaca'a ji'na jua'a.

¹⁶ Ngüiñi cha' ji' Ni lo'o jyo'o Abraham lo'o ngusñi ti yu cha' ji' Ni, cha' caca cuayá' ti' lcaa na cha' xcuí' cha' tso'o ntsu'u tyiquee Ni; bi' cha' nda Ni cha' bi' lo'o na. Ndyanu cha' bi' ji' lcaa ñati ji' Abraham nu cala chalyuu ca nde loo la. Ni si'i tsa lo cua ti ñati nu taquiya' ji' cha' cusu' ti laca nu tyanu cha' tso'o bi' ji', la cui' jua'a tyanu cha' bi' ji' lcaa ñati tya'a na nu xñi na cha' ji' ycuí' Ndyosi ñi'ya ngusñi ycuí' Abraham cha' ji' Ni; jua'a nti' na lo'o nacui' na cha' sti lcaa na ngua jyo'o Abraham bi' cuentya ji' ycuí' Ndyosi. ¹⁷ Ndi'ya nchcui' cha' nu nda Ni lo'o Abraham, nu nscua lo quityi: “Cua nda na' chacuayá' cha' caca nu'u sti tyuu lo tya'a ñati nu catu chalyuu nde loo la”, nacui' Ni ji' Abraham. Cua ngüiñi cha' ji' ycuí' Ndyosi lo'o jyo'o Abraham sa'ni, cha' ngusñi yu cha' nu cua nchcui' ycuí' Ndyosi lo'o yu, la cui' Ni nu ndyu'ni cha' tyu'u jyo'o chaca quiya'. Lo'o jua'a ngulo Ni cña cha' tyu'u tucua lcaa cha' nde loo la, cha' nu cua nacui' Ni ji' yu lo'o nchcui' Ni ñi'ya si cua laca ndi' cha' bi' ji' yu nu ngua li'.

¹⁸ Masi ngua ti' jyo'o Abraham cha' ná caja sñi', ná ndube ti' yu; jlya ti' yu ji' ycuí' Ndyosi, ntajatya yu ni jacua' caja sñi' yu. Bi' cha' ngua jyo'o Abraham sti tyuu tya'a ñati nu ndyatü lo yuu ca nde loo la, ñi'ya nu cua nchcui' Ni lo'o yu: “Quiña'a tsa ñati tyu'u jinu'u tyempo nde loo la”, nacui' Ni ji' yu. ¹⁹ Ná ngujlyaa ti' Abraham cha' bi'; ña'a ti jlya ti' yu cha' nu cua nda ycuí' Ndyosi lo'o yu, masi ndube ti'

yu cha' ngusu' tsa yu, cha' cua tyalaa ti sca siyento yija ntsu'u yu. Jlo ti' yu cha' cua ngulala ti cajaa tyucuaa ngu', lo'o ycui', lo'o ma' Sara clyo'o yu; nga'aa ntsu'u tyempo cha' caja sñi' Sara, ngua ti' yu. ²⁰ Pana ná nguta'achu' yu, ná nguilyaa ti' yu cha' nu cua nchcui' Ni lo'o yu; jlya tso'o ti' yu cha' bi'. Ngua'ni tlyu yu ji'i ycui' Ndyosi, ²¹ cha' jlo ti' yu cha' taca ji'i Ni cua'ni lyiji Ni ji'i cha' nu ngüiñi ji'i Ni lo'o yu. ²² Bi' cha' nda Ni chacuayá' cha' caca tso'o cresiya ji'i yu, xqui'ya cha' jlya tsa ti' yu ji'i Ni.

²³ Jua'a nscua lcaa cha' bi' lo quityi nu nchcui' cha' ngüiñi cha' ji'i Ni lo'o nu Abraham bi', cha' ngua tso'o cresiya ji'i yu lo'o ngusñi ti yu cha' ji'i ycui' Ni. Si'i cuentya ji'i jyo'o Abraham ti nscua cha' bi', ²⁴ masi lo'o cuentya ji'na nscua cha' caca jua'a; lo'o ji'na cua nchcui' ycui' Ndyosi cha' caca tso'o cresiya ji'na cuentya ji'i ycui' Ni si xñi na cha' ji'i Ni, la cui' Ni nu ngua'ni cha' ndyu'ú Jesús nu Xu'na na chaca quiya' lo'o ngujuui yu. ²⁵ Nda Ni chacuayá' cujuui ngu' ji'i Jesús, cha' cuityi qui'ya nu ntsu'u ji'na; lo'o li' ndyu'ú Jesús chaca quiya', cha' caca tso'o cresiya ji'na cuentya ji'i ycui' Ndyosi.

5

Ñi'ya caca lo'o caca stu'ba cha' ji'i ngu' lo'o ycui' Ndyosi

¹ Jua'a laca lacua; xqui'ya cha' ngusñi ti na cha' ji'i Jesús, bi' cha' cua ngua tso'o cresiya ji'na cuentya ji'i ycui' Ndyosi. Lo'o li' ti ti ndi'i tyiquee na, stu'ba ti ntsu'u cha' ji'na lo'o ycui' Ndyosi xqui'ya Jesucristo nu Xu'na na. ² Tso'o tsa ndyu'ni

ycui' Ndyosi lo'o na chacuayá' jilí Cristo, nu lo'o ngusñi na cha' jilí nu Cristo bi'. Ngua'ni Ni cha' ntsu'u cha' ji'na lo'o ycai' Ni, bi' cha' nga'aa ntsu'u cha' tya'achu' na jilí Ni; tso'o tsa ntsu'u tyiquee na, cha' jlo ti' na cha' ca tiya' la caja sca selí nu tso'o tsa su tyi'í na ca su ntucua ycai' Ndyosi, cha' jua'a tso'o ti ndu'ni Ni lo'o na. ³ Masi juani tso'o ntsu'u tyiquee na laja lo'o ndi'í na chalyuu; masi lya' tsa ti' ngu' ji'na, jlo ti' na cha' taca talo na lo'o nchcubé' na jua'a. ⁴ Lo'o ngualoo cha' ti'í bi', cua jlo ti' na cha' cua ngua'ni cuayá' ti Ni ji'na. Lo'o li' si ña'a ti tya tso'o cresiya ji'na cuentya jilí ycai' Ndyosi, li' cua ndu' ti' na cha' caca tso'o ji'na nde loo la. ⁵ Lo'o jua'a si'í sca cha' nu nda ti ti' na laca cha' bi', sca cha' chañi laca bi'; cua'ni Ni jilí. Cua ngua'ni Ni cha' ca tii cresiya ji'na, cha' ntsu'u tsa tyiquee ycai' Ndyosi ña'a Ni ji'na; ngua'ni Ni jua'a nu lo'o nda Ni Xtyi'í ycai' Ni ji'na.

⁶ Jlo ti' na cha' ná caca cua'ni lyaá na jilí ycai' ca ti na jilí qui'ya nu ntsu'u ji'na; pana lo'o ndyalaa la cui' hora nu ngusta ycai' Ndyosi, li' ngujuui Jesús xqui'ya na, ñati cuxi na. ⁷ Tlyu tsa cha' cua'ni na si tyaja'a na cajaa na cha' caja ñi'ya nu cua'ni lyaá na jilí chaca ñati; masi sca ñati nu xcui' cha' tso'o ndu'ni, ná nti' na cajaa na cuentya jilí yu. Sca ti si sca ñati nu tso'o tsa ndu'ni laca bi', tso'o tsa nchcui' lo'o tya'a, ná tyiquee' tyaja'a sca ngu' cajaa cuentya jilí ñati bi', si caca cua'ni lyaá ngu' jilí nu ñati bi' li'. ⁸ Pana jua'a ngua'ni ycai' Ndyosi lo'o na, cha' culu'u Ni ji'na cha' ntsu'u tsa tyiquee Ni ña'a Ni ji'na; nda Ni jilí Cristo cha' cajaa cuentya ji'na, masi tya ntsu'u tsa qui'ya ji'na. ⁹ Tso'o lacua. Cua laca ngua tso'o cresiya ji'na cuentya jilí ycai'

Ndyosi, xqui'ya cha' ndyalú tañi ycuí' Cristo lo'o ngujuii yu lo crusi. La cui' jua'a cua lijya nclyaá na juani; xqui'ya Cristo nga'aa xcube' Ni ji'na lo'o tye chalyuu. ¹⁰ Tya'a cusuu ycuí' Ndyosi ngua na; pana juani ngua stu'ba cha' ji'na lo'o Ni, nu lo'o ngujuii Sñi' ycuí' Ni lo crusi. Bi' cha' juani ngua ti cha' ji'na lo'o ycuí' Ndyosi, lo'o jua'a cua'ni lyaá Ni ji'na xqui'ya cha' cua ndyu'ú nu Jesús bi' chaca quiya'. ¹¹ Ni si'i tsa lo cua ti cha', masi lo'o cha' tso'o tsa ntsu'u tyiquee na ña'a na ji'i ycuí' Ndyosi xqui'ya Jesucristo nu Xu'na na, cha' bi' laca nu ngua'ni cha' caca ca stu'ba cha' ji'na lo'o Ni.

Xqui'ya sca ti ñati ngua cuxi chalyuu

¹² Cua ngua cha', xqui'ya cha' cuxi nu ngua'ni sca ti jyo'o cusu' nu naa Adán, bi' cha' nguxana cha' ntsu'u qui'ya ji'i ñati chalyuu; bi' cha' ntsu'u cha' ndyijii ñati. Lo'o jua'a tiya' la ntsu'u cha' cajaa lcaa na, cha' ntsu'u qui'ya ji'i lcaa na. ¹³ Jua'a ntsu'u qui'ya ji'i ñati chalyuu nu ngua tya clyo, masi bilya culo ycuí' Ndyosi cña cha' ná cua'ni ngu' cha' cuxi tyempo bi'. Tsa bi' ti cha', ná nacui ngu' cha' qui'ya ngua, cha' ná jlo ti' ngu' cha' ná ndiya ti' Ni cña cuxi nu ndyu'ni ngu'. ¹⁴ Tya lo'o ngutu'ú nu Adán bi' chalyuu, hasta ca lo'o nda ycuí' Ndyosi cha' lo'o jyo'o Moisés, xcui' ngujuii ñati xqui'ya cha' ntsu'u tsa qui'ya ji'i ngu', masi ná stu'ba cha' cuxi nu ngua'ni ngu' bi' ñi'ya nu ngua'ni jyo'o Adán tya clyo, nu lo'o ná ndaquiya' yu sca cña nu ngulo ycuí' Ndyosi ji'i yu. Sca lo ti cña ngua'ni jyo'o Adán, sca ti cha' cuxi ngua'ni yu; pana nu Jesucristo nu ñaa chalyuu tiya' la ni, chaca lo cña ngua'ni yu, cña tso'o ngua'ni.

15 Nu jyo'o Adán ni, nguxtyanu yu yabe' hichu' na xqui'ya cha' cuxi nu ngua'ni ycuí' ca yu; xqui'ya sca ti nu qui'yu bi' ngua cuxi chalyuu tya li', bi' cha' quiña'a tsa ñati ndyiji. Pana juani ni, xqui'ya sca ti ñati nu naa Jesucristo, chaca lo cha' nda ycuí' Ndyosi lo'o na, sca cha' tso'o tsa laca bi'; tlyu tsa cha' tso'o nu ngua'ni ycuí' Ndyosi cuentya ji'na li'. Nacuí Ni cha' laja ti taca cua'ni lyaá Ni ji'na ji'i lcaa cha' cuxi nu ntsu'u ji'na. Lo'o jua'a quiña'a tsa ñati laca nu ndyu'ni Ni cha' ndyaca lubii cresiya ji'i ngu'. 16 Ná stu'ba ndyu'u cha' ji'i cña nu ngua'ni jyo'o Adán lo'o cña nu ndyu'ni ycuí' Ndyosi. Nu Adán bi' ni, sca ti cha' cuxi ngua'ni yu su clyo, lo'o li' ndyanu yabe' hichu' yu; lo'o jua'a ndyanu yabe' hichu' lcaa na lo'o tya'a na juani xqui'ya cha' cuxi bi'. Lo'o juani quiña'a tsa cha' cuxi ndu'ni na lacua. Pana Jesús ni, sca cña laja ti ngua'ni cuentya ji'na nu lo'o ngua'ni lyaá ji'na ji'i nu cuxi; ngua'ni Ni cha' caca tso'o cresiya ji'na cuentya ji'i ycuí' Ndyosi li'. 17 Ntsu'u cha' cajaa na xqui'ya qui'ya nu ntsu'u ji'i nu sca ti Adán bi', masi sca ti cha' cuxi ngua'ni yu; pana tlyu la cña ndyu'ni ycuí' Ndyosi cuentya ji'na juani, nu lo'o ndyu'ni lubii Ni cresiya ji'na. Quiña'a tsa cha' xlya'be ngua'ni Ni lo'o na; jua'a caja chalyuu cucui ji'na juani xqui'ya Jesucristo, masi sca ti ñati laca bi'.

18 Ndi'ya ngua li': lo'o ngua'ni jyo'o Adán cha' cuxi bi', la cui' jua'a ndyanu yabe' hichu' na, lo'o hichu' lcaa tya'a ñati na. Pana ndi'ya ndyu'u cha' lo'o ngua'ni Jesucristo sca cha' tso'o: li' laja ti ngua'ni Ni cha' cuityi Ni yabe' nu ntsu'u hichu' na, cha' caja chalyuu nu ná nga'a cha' tye ji'na.

19 Tya clyo cua ntsu'u sca ñati nu ná ndaquiya' ji'i

cña nu ngulo ycui' Ndyosi ji'i yu, bi' cha' ndyanu qui'ya ji'i lcaa na lo'o tya'a na juani. Lo'o tiya' la li', yaa chaca ñati nu ndaquiya' ji'i cña nu ngulo Ni ji'i; xqui'ya nu bi' ndyaca tso'o cresiya ji'i lcaa na cuentya ji'i ycui' Ndyosi juani.

²⁰ Nu lo'o cuna na ni cña laca nu nclyo ycui' Ndyosi ji'na, li' nchca cuayá' la ti' na ñi'ya laca qui'ya nu sta Ni ji'na. Masi ndube tsa ti' na cha' ntsu'u tsa cha' cuxi ji'na, la cui' jua'a jlo ti' na cha' ntaja'a Ni cua'ni lyaá Ni ji'na; jlo ti' na cha' nchca ji'i Ni, cha' tso'o tsa ndu'ni Ni lo'o na. ²¹ Nu cuxi laca loo ji'na, bi' cha' ndyiji na; pana juani nti' ycui' Ndyosi caca Ni loo ji'na, cha' tya'na tsa ti' Ni ji'na. Lo'o caca tso'o cresiya ji'na cuentya ji'i Ni, li' ta Ni sca chalyuu nu ná nga'a cha' tye ji'na xqui'ya Jesús nu Xu'na na.

6

Xqui'ya Cristo, bi' cha' taca caja chalyuu cucui ji'i ñati

¹ Ndi'ya ñacui na lacua: Ná tso'o si ña'a ti tya cua'ni na cha' cuxi, cha' li' tya quiña'a la cha' tso'o cua'ni ycui' Ndyosi lo'o na, nti' na. ² Ná tso'o tsiya' ti cua'ni na ñi'ya nu ngua'ni na sa'ni la. Juani laca na ñi'ya laca si cua ngujuu na lo'o Cristo, cha' xa' tyucui tsa na juani; ná tso'o si ña'a ti tya cua'ni na cha' cuxi lacua. ³ Nu lo'o ntyucuatya ngu' ji'na lo'o nguxana ca ti cha' tyu'u cha' ji'na lo'o Jesucristo, li' ñi'ya si na cua ngujuu na stu'ba ti lo'o Jesús, jua'a ngua. ⁴ Lo'o ntyucuatya ngu' ji'na, ndyaa na ne' hitya li', ñi'ya laca si cua ndyaa na nguatsi' na stu'ba ti lo'o Cristo ne' cuaá. Ca bi'

ntsiya jyo'o na, cha' taca tyu'ú na chaca quiya', ñi'ya lo'o ngutu'u na nde lo hitya, cha' jua'a tlyu tsa cha' nu ngua'ni ycui' Ndyosi Sti yu nu lo'o ndyu'ú Cristo chaca quiya'. Lo'o jua'a caja sca chalyuu cucui ji'na xqui'ya Cristo.

⁵ Jua'a ndyaca cha' cua laca ntsu'u cha' ji'na lo'o nu Cristo bi'. Ngujuii yu nu lo'o ngüityi yu qui'ya nu ntsu'u ji'na. Lo'o na ni, ñi'ya laca si na cua ngujuii na, jua'a laca na; pana lo'o tyu'ú na chaca quiya', li' caja chaca chalyuu cucui ji'na, ñi'ya lo'o ndyu'ú Jesús chaca quiya'. ⁶ Cuxi tsa ñati ngua na; pana juani laca na ñi'ya laca si lo'o na ngujuii na lo sca crusi lo'o ngujuii ycui' Jesús, cha' ngüityi yu tsiya' ti cha' cuxi nu ntsu'u ne' cresiya ji'na li'. Bi' cha' juani nga'aa caca ji'i cha' cuxi bi' caca loo ji'na chaca quiya'. ⁷ Lo'o cua ngujuii sca ñati ni, cua ndye cha' ji'i lo'o qui'ya nu ntsu'u ji'i nde chalyuu li'. ⁸ Lo'o na laca na jua'a, nu lo'o ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo, cha' laca na ñi'ya si cua ngujuii na lo'o Cristo; lo'o li' caca na ñi'ya laca si cua ndyu'ú na lo'o Cristo chaca quiya'. ⁹ Jlo ti' na cha' cua ngulo Ni ji'i Cristo ca su ntsiya nguatsi' yu; nga'aa cajaa yu chaca quiya', nga'aa caca tyatsi' yu chaca quiya'. ¹⁰ Cua ngujuii Cristo, cha' sca ti quiya' cua'ni tye Ni ji'i lcaa qui'ya nu ntsu'u ji'i ñati chalyuu na; lo'o li' cua ndyu'ú yu chaca quiya', cha' tyucui tyempo tyi'i yu cuentya ji'i ycui' Ndyosi Sti yu. ¹¹ Lo'o jua'a cu'ma ni, ñi'ya si cua ngua'ni tye ma tsiya' ti ji'i cha' cuxi nu ntsu'u ne' cresiya ji'i ma, jua'a culacua ti' ma; ñi'ya si cua ndyu'ú ma chaca quiya' cha' xcui' cua'ni ma cña ji'i ycui' Ndyosi stu'ba ti lo'o Jesucristo nu Xu'na na, jua'a culacua ti' ma.

12 Bi' cha' juani nga'aa ta mā chacuayá' cha' caca loo cha' cuxi bi' ji'í mā lo'o ndi'í mā nde chalyuu. Ná tso'o cha' taquiya' na ji'í lcaa lo cha' cuxi nu jña ti' na cha' cua'ni na ji'í, cha' laca na ñatí chalyuu ti. 13 Ni sca ti tsu' ya' mā, ni sca ti tsu' quiya' mā, ná ta mā ji'í cha' jña nu xña'a, cha' ná caca mā msu ji'í nu bi', cha' ná cua'ni mā cha' cuxi lo'o. Xa' ña'a culacua ti' mā juani; ta mā tyucui ña'a mā cha' caca mā cuentya ji'í ycuí' Ndyosi, ñi'ya laca si ngujuui mā tsaca quiya', lo'o li' xa' ndyu'ú mā chaca quiya'. Bi' cha' juani nga'a cha' ta mā tyucui ña'a mā cha' cua'ni mā cña ji'í ycuí' Ndyosi, laja lo'o ndu'ni mā cha' tso'o ca su ndi'í mā. 14 Nga'aa si' i nu cuxi nu ntsu'u chalyuu nu caca loo ji'í mā juani. Si' i xcui' cha' ntsi' ti' mā tyi'í mā chalyuu, ñi'ya si lo'o nchcube' tsa cha' cusu' bi' ji'í mā; taca tyi'í tso'o ti mā chalyuu juani, cha' xcui' tlyu tsa cha' tso'o nu ndyu'ni Ni lo'o mā.

Nga'a cha' cui'ya ngu' cuentya tilaca laca nu laca loo ji'í ngu'

15 Ná tso'o ñacui na cha' juani nga'aa ntsu'u cha' taquiya' na ji'í cha' cusu' bi', cha' ndaquiya' na ji'í cha' nu nchcui' ycuí' Ndyosi nu xcui' cha' xlya'be ti ndu'ni lo'o na. Ná tso'o laca si tya cua'ni la na cha' cuxi li', cha' nga'aa ntsu'u chacuayá' ji'na cha' cua'ni na jua'a. 16 Nu lo'o ndya'a na ne' xña ji'í sca ñatí ni, taquiya' na sca cña nu culo ñatí bi' ji'na li'; jlo ti' na cha' nu ñatí bi' laca xu'na na, lo'o jua'a nga'a cha' taquiya' na ji'í cha' nu nchcui' nu xu'na bi'. Lo'o nu cuxi nu ndyu'ni cha' caca na cuxi ni, si ndyu'ni cha' cuxi bi' cha' laca bi' loo ji'na, li' ntsu'u cha' cajaa na tsiya' ti; pana si ycuí' Ndyosi

laca loo ji'na, taquiya' na ji'i cha' nu nchcui' Ni li', caca tso'o cresiya ji'na li'. ¹⁷⁻¹⁸ Tso'o tsa nti' na' cha' tyucui tyiquee mā ndyu'ni mā cña ji'i ycui' Ndyosi, tsa ña'a cha' nu ngulu'u ngu' ji'i mā. Nu cha' cuxi, bi' laca nu ngua loo ji'i mā; pana lo'o cua ngulaá mā ji'i nu cuxi bi', li' nguxana mā ndu'ni mā cña cha' caja chaca chalyuu su caca lubii cresiya ji'i mā, cha' ycui' Ndyosi laca loo ji'i mā juani. ¹⁹ Jua'a laca cha' nu nda na' lo'o cu'mā, cha' caca cuayá' la ti' mā tilaca laca nu laca loo ji'i mā. Tya tsubi' la cua nda mā tyucui ña'a mā cha' cua'ni mā cha' suba', cha' cua'ni mā cha' cuxi, lo'o jua'a lye la ndyacua cha' cuxi ji'i mā li'; bi' cha' juani ta mā tyucui ña'a mā cha' xcui' cña tso'o cua'ni mā, cha' xcui' cuentya ji'i ycui' Ndyosi tyi'i mā chalyuu.

²⁰ Cua tsubi' la lo'o tya ndu'ni mā xcui' cha' cuxi, ná ngua ji'i mā cua'ni mā cña tso'o ñi'ya nu nti' ycui' Ndyosi cha' cua'ni na; ²¹ ni sca quiya' ná ngua tso'o cha' ji'i mā lo'o ngua'ni mā cha' cuxi nu ngua li'. Lo'o juani ntyuju'u tsa ti' mā xqui'ya cha' cuxi nu ngua'ni mā. Tsa bi' ti cña ndu'ni nu cha' cuxi bi', cha' cua'ni tye bi' ji'i ñati si taquiya' ngu' ji'i; nga'aa caca tyu'u cha' ji'i ngu' lo'o ycui' Ndyosi si jua'a ndu'ni ngu'. ²² Pana juani ni, nga'aa caca ji'i nu cuxi bi' culo cña ji'i mā, cha' cua ndyatí mā lo cña ji'i ycui' Ndyosi. Chaa ti' mā ndyu'ni mā cña ji'i Ni juani, cha' xcui' na ndi'i mā chalyuu cuentya ji'i ycui' Ni; li' ná nga'a cha' tye chalyuu nu ta Ni ji'i mā lo'o cua ndye lcaa cha'. ²³ Tsa bi' ti caya' caja ji'na lo'o ndu'ni na cha' cuxi, cha' chcuna' lyiji cresiya ji'na lo'o; pana si stu'ba ntsu'u cha' ji'na lo'o Jesús nu Xu'na na, li' ta ycui' Ndyosi sca chalyuu nu ná nga'a cha' tye ji'na. Sca cha' xlya'be

nu nda ti Ni ji'na laca.

7

Cua nscua sca cha' nu ndaca'a ji'i ñati nu ntsu'u clyo'o

¹ Cu'ma ngu' tya'a na, ntsu'u ngu' tya'a ma nu tso'o tsa jlo ti' lcaa cña nu ngulo ycu' Ndyosi ji'na; cua jlo ti' ma cha' ndatsaa cha' bi' ji'na tyucui tyempo lo'o tya lu'ú ti na. ² Ñi'ya laca sca nu cuna'a nu ntsu'u clyo'o ni, cuentya ji'i cña nu ngulo Ni ji'i jyo'o cusu' ji'na bi', nga'a cha' tyi'i nu cuna'a bi' lo'o clyo'o tyucui tyempo lo'o tya lu'ú ti yu; sca ti nu lo'o cua ngujuui yu, li' nga'aa cua'a cha' bi' ji'i nu cuna'a bi', nga'aa ntsu'u nu cuentya ji'i li'. ³ Ndi'ya laca cha': si tyu'u cha' ji'i nu cuna'a bi' lo'o chaca nu qui'yu lo'o tya lu'ú ti clyo'o, cña cuxi laca nu cua'ni nu cuna'a bi' li'. Pana si cua ngujuui clyo'o nu cuna'a bi', nga'aa ndatsaa cha' bi' ji'i; taca caja clyo'o nu cuna'a bi' lo'o xa' nu qui'yu, cha' si'i sca cña cuxi laca nu cua'ni li', nu lo'o nga'aa lu'ú clyo'o nu cuna'a bi'.

⁴ Ndi'ya laca na juani cuentya ji'i cha' cusu' nu ndaquiya' tsa na ji'i tya sa'ni la: ñi'ya laca sca nu cuna'a nu nga'aa ntsu'u clyo'o, jua'a laca lcaa tya'a na nu ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo. Na cua ngujuui Cristo lo crusi, bi' cha' juani nga'aa ntsu'u cha' ji'na lo'o nu cha' cusu' bi'. Cua ngua stu'ba cha' ji'na lo'o Cristo nu lo'o ndyu'ú yu chaca quiya' lo'o cua ngujuui yu, bi' cha' taca ji'na cua'ni na cña ji'i ycu' Ndyosi laja lo'o tya ndi'i ti na nde chalyuu. ⁵ Nu ngua cua tsubi' la, cuxi ti ndi'i na, cha' ñati chalyuu laca na; ngua ti' na cua'ni na lcaa

lo cha' cuxi nu ndiya ti' na ji'i, masi cua ndyuna na cha' cusu' nu nti' cua'a ji'na. Bi' cha' la cui' cha' cuxi bi' ngua'ni lo'o na cha' chcuna' lyiji chalyuu ji'na. ⁶ Pana juani cua ndi'i laja ti na cuentya ji'i nu cha' cusu' bi', nga'aa caca ji'i cha' bi' culo cña ji'na. Cua ngua laja ji'na juani cha' cua'ni na cña nu nti' ycu'i Ndyosi, xqui'ya cha' cua ngujui chaca chalyuu cucui nu nda Xtyi'i ycu'i Ndyosi ji'na.

Loo laca nu cha' cuxi nu ntsu'u ne' cresiya ji'i ngu'

⁷ Ndi'ya ñacui na lacua: Si'i la cui' cha' cusu' nu ndu'ni cha' caca cuxi. Nu lo'o bilya cuna na' cha' bi', bilya ca cuayá' ti' na' na ca laca sca cha' cuxi; ná ngua cuayá' ti' na' nquicha', masi cuxi tsa laca cha' tyacui ti' na' ji'i sca na nu ntsu'u ji'i tya'a na'. Pana lo'o cua ndyuna na' ni cña ngulo ycu'i Ndyosi ji'na, cha' ná tyacui ti' na' ji'i cha' bi' tsiya' ti, li' ngua cuayá' ti' na' cha' ná tso'o laca cha' ndacui ti' na' ji'i sca na jua'a. ⁸ Pana ngua'ni nu cuxi ngana 'na li'. Masi jlo ti' na' cha' cuxi tsa cha' bi', ña'a ti ndiya ti' na' cua'ni na' lcaa lo cha' cuxi; si ná lo'o nscua sca cha' nu cua'a 'na, ná ta na' cuentya cha' cuxi laca sca cña nu ndyu'ni na'. ⁹ Ngua ti' na' cha' tso'o tsa nguti'i na', nu lo'o tya lyiji ca cuayá' ti' na' ni cha' nda cha' cusu' bi'; pana nu lo'o ngua cuayá' ti' na', li' ngua tii na' cha' ntsu'u tsa qui'ya jna'. Na cua chcuna' ti chalyuu 'na ngua li'. ¹⁰ Ngua ti' ycu'i Ndyosi cha' caja chalyuu ji'na nquicha', nu lo'o taquiya' na ji'i lcaa cña nu ngulo Ni nu ngua sa'ni. Pana si'i jua'a ngua lo'o na'; cua chcuna' ti chalyuu 'na li', cha' ngua tii na' cha' ntsu'u tsa qui'ya 'na li'. ¹¹ Cha' cuxi laca nu ngua'ni ngana

'na; bi' cha' tya ngua'ni la na' cha' cuxi, masi cua nchcui' cha' cusu' bi' lo'o na' cha' ná cua'ni na' jua'a. Na nchcube' tsa cha' cuxi bi' 'na, cua laca cha' 'na ñi'ya laca si cua ngujuui na'.

¹² Chañi cha' sca cha' tso'o ji'i ycu' Ndyosi laca cha' cusu' bi'; lcaa cña nu ngulo Ni ji'na, ca slo ycu' Ni ngutu'u cha' bi'. Liñi tsa ndu'ni ycu' Ndyosi, tso'o tsa ndyu'u cha' nu nda Ni lo'o na; ¹³ bi' cha' ná taca ñacui na' cha' cua chcuna' ti chalyuu 'na xqui'ya cha' bi'. Cha' cuxi nu ndyu'ni na', bi' laca nu ndu'ni ñu'u ji'i chalyuu 'na. Lo'o juani nchca cuayá' ti' na' ñi'ya laca sca cha' cuxi; laja lo'o ndyuna na' cha' tso'o tsa ndyu'u cha' cusu' bi', la cui' hora li' ndu'ni nu cha' cuxi bi' ngana 'na. Bi' cha' tso'o la nchca cuayá' ti' na' cha' lye tsa laca nu cha' cuxi nu ndu'ni na'.

¹⁴ Jlo ti' na cha' cña nu ngulo ycu' Ndyosi laca nu cha' cusu' bi'; sca ti si lo'o Xtyi'i ycu' Ndyosi cua'ni cña ne' cresiya ji'na, li' taca ji'na taquiya' na ji'i cña bi'. Pana nu na' ni, ñati chalyuu ti laca na', loo la laca nu cha' cuxi bi' ne' cresiya jna'. ¹⁵ Ná nchca ca cuayá' ti' na' ni cha' laca ndu'ni na' xcui' cha' cuxi. Nti' na' cua'ni na' sca cña tso'o nquicha', pana ná nchca 'na tsiya' ti; cha' cuxi nu ná ndiya ti' na' ji'i, bi' laca nu ndu'ni na'. ¹⁶ Cha' ná tso'o nti' na' lo'o ndu'ni na' cha' cuxi bi', bi' cha' jlo ti' na' cha' stu'ba ntsu'u cha' jna' lo'o nu cha' cusu' bi', masi ná ndaquiya' na' ji'i. ¹⁷ Bi' cha' lacua, si'i ycu' na' laca nu ndu'ni cha' cuxi bi'; masi nu cha' cuxi nu laca loo ne' cresiya jna', bi' laca nu ndatsaa 'na cha' cua'ni na' ji'i li'. ¹⁸ Cua jlo ti' na' cha' ná tso'o laca cha' nu ntsu'u ne' cresiya jna', cha' ñati chalyuu ti laca na'; masi nti' tsa na' cua'ni na' xcui' cha' tso'o

nquicha', pana ná nchca jna' tsiya' ti. ¹⁹ Ná nchca jna' cua'ni na' cha' tso'o nu nti' na' cua'ni; ña'a ti ndu'ni na' cha' cuxi, masi nga'aa nti' na' cua'ni na' jua'a. ²⁰ Ndi'ya ndyu'u cha' lacua: lo'o ndyu'ni na' sca cha' nu ná tso'o nti' na', si'i ycui' na' nu ndu'ni cha' cuxi bi' li'; masi nu cha' cuxi nu laca loo ne' cresiya jna', bi' laca nu ndatsaa 'na cha' ndyu'ni na' ji'i.

²¹ Lo'o li' ndi'ya ndyaca cha' 'na lacua: Masi nti' tsa na' cua'ni na' sca cha' tso'o nquicha', nchca cuayá' ti' na' cha' xcui' cha' cuxi ntsu'u ne' cresiya jna'. ²² Tyucui tyiquee na' ndiya tsa ti' na' cua'ni na' lcaa cña nu ngulo ycui' Ndyosi ji'na nu ngua sa'ni; ²³ pana nchca cuayá' ti' na' cha' ndi'i chaca nu laca loo ji'i tyucui ña'a na'. Nxuu ty'a'a bi' lo'o lcaa cha' tso'o nu ntsu'u tyiquee na' ji'i; bi' laca cha' cuxi nu ntsu'u ne' cresiya jna', nu ndu'ni lo'o na' cha' cua'ni na' cña ji'i, ñi'ya nti' si cua laca na' sca preso.

²⁴ Xñi'i tsa ti' na' lacua. ¿Tilaca caca ji'i cua'ni lyaá ji'i tyucui ña'a na', cha' nga'aa cua'ni na' cha' cuxi jua'a? Cua chcuna' ti chalyuu 'na xqui'ya cha' cuxi nu ntsu'u ne' cresiya 'na. ²⁵ Sca ti ycui' Ndyosi Sti na taca ji'i Ni cua'ni lyaá Ni 'na, xqui'ya cña nu ngua'ni Jesucristo nu Xu'na na. ¡Bi' cha' quiña'a tsa xlya'be tya na' ji'i ycui' Ndyosi lacua! Pana tsa bi' ti cha' jlo ti' na', cha' nga'a cha' taquiya' na' ji'i cña nu ngulo ycui' Ndyosi; ná nchca jna' cua'ni lyaá na' ji'i ycui' ca na' cha' ñati chalyuu ti laca na', lo'o jua'a ña'a ti tya ndyu'ni ñati chalyuu cha' cuxi.

8

Chalyuu cucui nu ntsu'u ji'i ngu' xqui'ya Xtyi'i

ycui' Ndyosi

¹ Pana juani ni, ndi'ya ngua'ni ycui' Ndyosi: Nga'aa ndyanu yabe' hichu' na, si stu'ba ntsu'u cha' ji'na lo'o Jesucristo; nga'aa taca ji'i nu cuxi nu ntsu'u chalyuu cojolaqui ji'na juani, cha' Xtyi'i ycui' Ndyosi laca loo ji'na lo'o ndi'i na nde chalyuu. ² Nu lo'o laca Xtyi'i ycui' Ndyosi loo ji'na, li' caja chalyuu cucui ji'na xqui'ya Jesucristo, cha' stu'ba ntsu'u cha' ji'na lo'o Ni; na cua ngulo Ni ji'na ya' nu cuxi nu ndyu'ni cha' chcuna' chalyuu ji'na. ³ Cua ngua'ni Ni sca cha' tlyu nu ná ngua cua'ni nu cha' cusu' nu nda jyo'o Moisés lo'o ñati nu ngua sa'ni. Ná ngua cña cha' bi', xqui'ya cha' cuxi tsa tyiquee ñati chalyuu na; pana ngua ji'i ycui' Ndyosi cua'ni cha' tlyu bi', nu lo'o nda Ni ji'i Sñi' ycui' ca Ni yaa chalyuu re cha' ngua ñati. Nda Ni ji'i nu Jesús bi' yaa, cha' caca yu sca msta lu'ú; bi' laca msta nu ngua ji'i cuityi qui'ya nu ntsu'u ji'na. Ngua Jesús ñati; stu'ba ti ngua yu ñi'ya laca cua ña'a ca ñati chalyuu, cha' jua'a ngua ji'i yu cua'ni tye yu ji'i qui'ya nu ntsu'u ji'i ñati cuxi na. Bi' cha' ngua Ni ñati. ⁴ Lo'o nu juani taca cua'ni na cña nu ngulo Ni ji'na, la cui' cña laca nu nchcui' cha' cusu' bi' cha' cua'ni na; taca cua'ni na ji'i juani, xqui'ya cha' nga'aa caca cojolaqui nu cuxi nu ntsu'u chalyuu ji'na, cha' Xtyi'i ycui' Ndyosi laca loo ji'na lo'o ndi'i na chalyuu juani.

⁵ Nu lo'o cua'ni na ñi'ya nu ndu'ni ñati chalyuu ti, la cui' cha' cuxi nu ntsu'u ji'i ñati bi', bi' laca loo ne' cresiya ji'na li'; pana si Xtyi'i ycui' Ndyosi laca loo ji'na lo'o ndi'i na chalyuu, li' taca taquiya' na ji'i lcaa cha' nu nchcui' ycui' Ndyosi. ⁶ Chcuna' chalyuu ji'na, si xcui' cua'ni na cha' cuxi nu ntsu'u

nde chalyuu ti; pana caja chalyuu cucui ji'na cha' ti ti tyi'i tyiquee na, si taquiya' na ji'i lcaa cha' nu nchcui' ycui' Ndyosi. ⁷ Tya'a cusuu ycui' Ndyosi laca na, si ña'a ti ndu'ni na cha' cuxi ñi'ya nu ndu'ni ñati chalyuu ti; ná nchca ji'na tsiya' ti taquiya' na ji'i cha' nu nda ycui' Ni lo'o na, si ña'a ti tya nti' na cua'ni na cha' cuxi. ⁸ Bi' cha' ná taca ji'na cua'ni na cña nu nti' ycui' Ni cha' cua'ni na, si tiji' tsa ti' na ji'i cha' cuxi nu ntsu'u chalyuu.

⁹ Nga'aa si'i jua'a ndi'i mā juani, nga'aa nchca tiji' ti' mā ji'i cha' cuxi nu ntsu'u nde chalyuu; stu'ba ntsu'u cha' ji'i mā lo'o ycui' Ndyosi juani, cha' cua nda ycui' Ndyosi Xtyi'i Ni cha' tyanu ne' cresiya ji'i mā. Lo'o jua'a ná ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo tsiya' ti, si bilya tyanu Xtyi'i ycui' Ni ne' cresiya ji'na, la cui' Xtyi'i nu ndyu'u ji'i Cristo. ¹⁰ Masi ngua'ni nu cuxi nu ntsu'u chalyuu cha' chcuna' chalyuu ji'i mā, pana tya lu'ú mā juani, xqui'ya cha' lu'ú Xtyi'i ycui' Ni ne' cresiya ji'i mā si ntsu'u cha' ji'i mā lo'o Cristo. Ndyanu Xtyi'i ycui' Ni lo'o mā nu lo'o ngua tso'o cresiya ji'i mā cuentya ji'i ycui' Ndyosi chacuayá' ji'i Jesús. ¹¹ La cui' Xtyi'i ycui' Ndyosi laca bi', la cui' laca nu ngulo ji'i jyo'o Jesús ca su ntsiya nguatsi', ndyu'ú yu chaca quiya' li'. Lo'o jua'a cua nda ycui' Ndyosi Xtyi'i ycui' Ni cha' tyanu ne' cresiya ji'i mā, cha' nu lo'o cajaa mā, li' cua'ni Ni cha' tyu'ú mā chaca quiya' xqui'ya Xtyi'i ycui' Ni.

¹² Cu'mā ngu' tya'a ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo, juani nga'aa caca ji'i ñati culo ngu' cña ji'na, cha' cua'ni na cha' cuxi ñi'ya ndu'ni ñati chalyuu ti. ¹³ Chcuna' chalyuu ji'i mā si xcui' culana mā ji'i cha' cuxi lo'o ndi'i mā chalyuu; pana chacuayá'

ji'i Xtyi'i ycu'i Ni taca tyijiloo ma ji'i cha' cuxi nu ntsu'u ji'i ma, cha' nga'aa cua'ni la ma ji'i. Caja chalyuu nu na nga'a cha' tye ji'i ma li'.

¹⁴ Cua ña'a ca na, cua laca na sñi' ycu'i Ndyosi si ndu'ni na cua ña'a ca cña nu nelyo Xtyi'i ycu'i Ndyosi ji'na. ¹⁵ Na cua nda ycu'i Ndyosi Xtyi'i Ni ji'i ma, cha' ndu'ni Xtyi'i Ni cha' caca ma sñi' ycu'i Ndyosi; ndu'ni bi' cha' ndi'ya taca chcu'i na lo'o ycu'i Ndyosi: “Sti ya”, ñacui na ji'i Ni. Si'i cha' cuxi ndu'ni Xtyi'i Ni nu lo'o nelyo bi' cña ji'i ma, si'i cha' xcutsii ji'i ma ñi'ya nu ntsii ma cua sa'ni la, si'i jua'a cña ndu'ni nu bi'. ¹⁶ Cha' nu ntsu'u ne' cresiya ji'na ni, stu'ba nchcu'i cha' bi' lo'o cha' nu nda Xtyi'i Ni lo'o na, cha' cua laca na sñi' ycu'i Ni. ¹⁷ Nu lo'o cua laca na sñi' ycu'i Ni, lo'o ji'na tyacua lcaa cha' tso'o nu ta Ni li', lcaa ña'a cha' nu cua nda Ni ji'i Cristo; pana si cua nti' na cha' stu'ba ti tyi'i na lo'o Cristo ca su tlyu ca su ntucua Ni, li' ntsu'u cha' talo na lo'o ndyu'ni lya' ti' ngu' ji'na nde chalyuu ti, ñi'ya ndalo ycu'i Cristo lo'o ngua'ni lya' ti' ngu' ji'i yu.

¹⁸ Ntsu'u quiya' ndyiji xi cha' ti' ji'na laja lo'o ndi'i ti na nde chalyuu; pana xca ti cha' laca cha' bi', na stu'ba laca cha' ti' bi' lo'o cha' tso'o nu caja ji'na ca nde loo la, nti' na'. Lo'o jua'a tya lyiji culu'u Ni lcaa cha' ji'na, ñi'ya caca cha' tso'o bi' nde loo la. ¹⁹ Lcaa ca na lu'ú nu cua ngüiñá ycu'i Ndyosi nde chalyuu ni, ntajatya tsa na bi' ji'i ycu'i Ndyosi, ni jacua' culu'u Ni ji'i ñati chalyuu tilaca nu chañi cha' laca ngu' sñi' ycu'i Ni. ²⁰ Cua ngunu'u lcaa chalyuu; lcaa lo na nu ntsu'u nde chalyuu ni, na lcaa na bi' ngua ñi'ya nu ngua ti' ycu'i Ndyosi cha' caca cha' bi' lo'o ngüiñá Ni ji'i. Cua ngxu'tyanu Ni

chalyuu cha' tyanu jua'a ti, masi si'i jua'a ndiya ti' lcaa lo na nu ntsu'u chalyuu bi'. Pana ná nga'a cha' tyanu cha' jua'a tyucui tyempo; ²¹ cua tyalaa ti sca tsá nu tye lcaa cha' cuxi nu ndu'ni cha' quiñu'u chalyuu, lcaa cha' cuxi nu laca loo ji'na. Lo'o li' tso'o tsa caca lcaa lo na nu ngüiñá Ni nde chalyuu, cha' stu'ba ti cua'ni lyaá Ni ji'i nu na bi' lo'o ji'na nu laca na sñi' ycui' Ni. ²² Tya lyiji caca cha' tlyu bi', pana jlo ti' na cha' ntsu'u tsa cha' ti'í, ntsu'u tsa cha' quicha ti' ji'i lcaa na nu ngüiñá ycui' Ndyosi nde chalyuu. Ni'ya lo'o lijya ti'í ji'i sca nu cuna'a cha' cua cala ti sñi', jua'a ntsu'u cha' ti'í chalyuu juani. ²³ La cui' jua'a lo'o lcaa tya'a na nu ntsu'u Xtyi'i ycui' Ndyosi ji'na, nxi'ya na ndi'i na cha' ntsu'u tsa cha' ti'í ji'na juani. Na cua nda Ni Xtyi'i ycui' Ni ji'na lo'o ndi'i na nde chalyuu, sca cha' tso'o nu nda Ni ji'na yala la laca. Laja li' ntajatya tsa na ji'i tsá tlyu bi', cha' cua'ni lyaá lyiji Ni ji'na, cha' xcutsa'a Ni ji'i tyucui ña'a na li'. Lo'o li' ta Ni su tyi'i na slo Ni, cha' cua laca na sñi' ycui' Ni. ²⁴ Jlya ti' na cha' ngua'ni lyaá Ni ji'na, masi nga'a cha' jatya na ji'i tsá tlyu bi', cha' cua'ni tye Ni cña nu ndyu'ni Ni. Sca na nu ntajatya na ji'i ni, lo'o cua na'a na ji'i, cha' ndu'u tucua cha' bi', nga'aa nti' cha' jatya la na ji'i li'; si'i na tya ntajatya na ji'i, na cua na'a na ji'i li'. ²⁵ Pana lo'o chañi cha' tya ntajatya na ji'i sca cha', li' ntsu'u cha' talo na ji'i, masi tya lyiji ña'a na ji'i, masi talo na tyiquee' ña'a cuayá' nu ña'a na ji'i cha' cua ndyu'u tucua.

²⁶ Bi' cha' laca cha' nxyucua Xtyi'i ycui' Ndyosi ji'na, cha' ná nchca ji'na tsiya' ti. Ná jlo ti' na ñi'ya nu tso'o la chcu'i na lo'o ycui' Ndyosi, pana Xtyi'i

ycui' Ni laca nu nclu'u ji'na ñi'ya nu chcu' na lo'o Ni. Cua jlo ti' Xtyi'i ycu' Ni cha' ti' tsa cha' nu ntsu'u tyiquee na, cha' ná ndyiji ñi'ya caca chcu' na cha' bi' lo'o Ni; bi' cha' lo'o Xtyi'i ycu' Ndyosi nchcu' lo'o ycu' Ndyosi Sti na cuentya ji'na li'.
 27 Nclyotu ycu' Ndyosi lcaa ca cha' nu ntsu'u ne' cresiya ji' ñati. Lo'o jua'a jlo ti' Ni lcaa cha' nu nti' Xtyi'i ycu' Ni ta lo'o Ni, cha' nu lo'o ndijña nu bi' sca cha' ji' ycu' Ndyosi Sti na cuentya ji'na, stu'ba nti' Xtyi'i Ni lo'o lcaa cha' nu nclyacua ti' ycu' Ndyosi Sti na.

Nga'aa ntsu'u nu cuxi nu caca cua'ni cha' culaya' ycu' Ndyosi ji' ñati ji' Ni

28 Jlo ti' na cha' cua nda ycu' Ndyosi chacuayá' ñi'ya caca lcaa cha' nu ndyaca chalyuu, cha' caca tso'o chalyuu su ndi' na si ntsu'u tyiquee na ña'a na ji' Ni. Na cua ngusubi Ni ji'na juani, cha' caca na ñi'ya nu ngua ti' Ni tya clyo cha' caca na. 29 Masi tya lo'o nguxana chalyuu, tya li' jlo ti' ycu' Ni tilaca laca nu tyaja'a xñi cha' ji' Ni nde loo la. Ngua ti' Ni cha' caca na ñi'ya laca Jesús, Sñi' ycu' ca Ni, ngua ti' Ni cha' caca Jesús tya'a na; quiña'a tsa tya'a sñi' ycu' Ni caca na li', pana loo la laca Jesús.
 30 Jua'a ngua ti' Ni tya clyo la cha' caca na, bi' cha' ngusubi Ni ji'na. Nu lo'o cua ngusubi Ni ji'na, li' ngua'ni Ni cha' caca tso'o cresiya ji'na cuentya ji' Ni; nu lo'o ndye caca tso'o cresiya ji'na, li' ta Ni su tyi' na ca su tlyu ca su ntucua ycu' Ni.

31 Lo'o cua ndyuna na lcaa cha' tso'o bi', li' taca ñacu' na cha' ná ntsu'u nu caca xu' tya'a lo'o na, cha' ycu' Ndyosi laca nu ndi' lo'o na. 32 Ná nda ycu' Ndyosi chacuayá' ji' Jesús cha' tya'achu' yu

ji'í cña ji'í Ni jua'a ti, masi nu sca ti Sñi' ycuí' Ni laca yu; nda Ni ji'í yu cha' cajaa lo crusi cuentya ji'í lcaa na lo'o tya'a na. Cua nda Ni lcaa cha' tso'o nu ji'í ycuí' ca Ni ji'í Jesús, la cui' nu laca nu sca ti Sñi' ycuí' Ni. Lo'o jua'a sca ti cuayá' nu ta Ni cha' bi' ji'na, ñi'ya lo'o nda Ni cha' bi' ji'í Sñi' ycuí' Ni. ³³ Ná tucui taca sta qui'ya ji'na lacua, cha' cua laca ngusubi ycuí' Ndyosi ji'na; ycuí' Ndyosi laca nu cua ngulo yabe' ji'í lcaa qui'ya nu ntsu'u ji'na.

³⁴ Ná ntsu'u nu caca xcube' ji'na li', cha' xqui'ya na cua ngujuíi Jesús, xqui'ya na cua ndyu'ú yu chaca quiya'. Lo'o juani ntucua Cristo la'a tsu' cui' ca su ntucua ycuí' Ndyosi, ndijña yu cha' clyu ti' ji'í ycuí' Ndyosi Sti yu cuentya ji'na. ³⁵ Ni sca cha' cuxi nu ntsu'u chalyuu ná taca cua'ni cha' culaya' Cristo ji'na juani, cha' ntsu'u tsa tyiquee nu Cristo bi' ña'a Ni ji'na. Ná sca caca ji'na, masi quicha tsa na, masi ti'í ti ndi'í na chalyuu, masi xcube' tsa ngu' ji'na, masi ndyiji jbi'ña ji'na, masi tye ste' na ngusu, masi ntsu'u tsa cha' cuxi su ndi'í ti na, masi cujuíi ngu' ji'na; lcaa cha' bi' ná caca cua'ni cha' culaya' Cristo ji'na. ³⁶ Ndi'ya nchcui' sca cha' nu nscua lo quityi ji'í ycuí' Ndyosi:

Xqui'ya ycuí' Ndyosi, cua ña'a ca hora ndyujuii ngu' ji'na.

Ndyu'ni ngu' lo'o na ñi'ya si laca na xlya', la cui' xlya' nu ndya'a lo'o ngu' ji'í slo ñati nu ndu-juíi ji'í.

³⁷ Masi jua'a, lye tsa ntyijiloo na ji'í nu cuxi bi'; nga'aa nchca ji'í nu cuxi bi' culo cña ji'na tsiya' ti xqui'ya Jesús, cha' ntsu'u tsa tyiquee Ni ña'a Ni ji'na. ³⁸ Bi' cha' jlo ti' na' juani cha' nga'aa ntsu'u ni sca na nu caca cua'ni cha' culaya' ycuí' Ndyosi

ji'na, cha' ntsu'u tsa tyiquee Ni ña'a Ni ji'na; masi cua ngujuu na, masi tya lu'ú na, ná culaya' Ni ji'na. Ni xca ji'i ycuí' Ndyosi nu ntucua nde cua, ni sca cui'i nu laca loo nde lo yuu, ná nchca ji'i tsiya' ti cua'ni cha' culaya' Ni ji'na. Masi chalyuu su ndi'i na juani, masi chalyuu nu caca nde loo la, ná culaya' Ni ji'na. Ná ntsu'u nu laca loo nde chalyuu nu nchca ji'i culo ji'na ya' nu Xu'na na; ³⁹ ná sca na nu ntsu'u nde cua, ná sca na nu ntsu'u nde qui'ñi ne' yuu, ná sca na tyucui ña'a chalyuu nu ngüiñá ycuí' Ndyosi, ná caja ñi'ya nu culo ji'na ya' Jesucristo nu Xu'na na, cha' ntsu'u tsa tyiquee Ni ña'a Ni ji'na.

9

Na cua ngusubi ycuí' Ndyosi ji'i ngu' judío cha' caca ngu' ñati ji'i Ni

¹ Ñati nu ntsu'u cha' ji'i lo'o Cristo laca na', bi' cha' xcui' cha' liñi ta na' lo'o cu'ma; si'i cha' cuiñi nchcui' na'. Xtyi'i ycuí' Ndyosi ngua'ni cha' ngua'ya cha' hique na', bi' cha' liñi tsa cha' nu ta na' lo'o ma juani. ² Xñi'i tsa ti' na', ti'i tsa ntsu'u tyiquee na' xqui'ya ngu' judío tya'a na'; ³ tyucui tyiquee na' tyaja'a na' cha' masi tyanu yabe' nu ntsu'u ji'i ngu' bi' hichu' ycuí' ca na', masi nga'aa ña'a Cristo jna' tsiya' ti nti' na', si jua'a ti taca cua'ni lyaá Ni ji'i ngu' tya'a quichi tyi na' bi'. ⁴ Laca ngu' bi' la cui' tya'a ñati ji'i jyo'o cusu' Israel, ñati ji'i nu yaa chalyuu nde loo la; sca ti tañi ntsu'u ji'i ngu' lo'o jyo'o bi', lo'o jua'a cua nda ycuí' Ndyosi chacuayá' cha' caca ngu' bi' ñati ji'i ycuí' Ni. Tlyu tsa cha' nu ngua'ni Ni, cha' ntaja'a ycuí' Ni tyi'i Ni

lo'o ngu' bi'. Cua ngüiñi cha' ji'i ycu'i Ndyosi lo'o ngu' bi'; cua ngulo Ni cña ji'i Moisés, lcaa ña'a cña nu culo yu ji'i ngu' bi'; cua nda Ni cha' lo'o ngu' bi', ñi'ya nu caca lo'o cua'ni tlyu ngu' ji'i ycu'i Ni; lo'o jua'a yala la nda Ni cha' lo'o ngu' bi', ñi'ya nu caca ji'i Cristo nu ntsu'u cha' caa nde loo la. ⁵ Sñi' jyo'o cusu' ji'na laca ngu' bi'. Nu lo'o ngula Cristo chalyuu ngua Ni ñati, la cui' tya'a ngu' Israel ngua yu li'. La cui' jua'a laca Cristo ycu'i Ndyosi nu laca loo ji'i lcaa na tsiya' ti, bi' cha' lcaa tyempo ndu'ni tlyu ngu' ji'i Ni. Chañi tsa cha' bi'.

⁶ Si'i na ngu'lyaa ti' ycu'i Ndyosi cha' nu nguxquiñi Ni lo'o ngu' Israel tya sa'ni la, cha' nu cua'ni lyaá Ni ji'i ngu'; pana nu tya'a ñati ji'i jyo'o Israel nu yaa chalyuu nde loo la ni, ná lcaa ngu' bi' ndaquiya' ngu' ji'i cha' nu nchcui' ycu'i Ndyosi, ñi'ya ndaquiya' ycu'i jyo'o Israel ji'i cha' bi' cua sa'ni la. ⁷ Lo'o jua'a si'i cua ña'a ca ñati tya'a ji'i jyo'o Abraham nu chañi ca laca ngu' judío. Ná stu'ba ngua'ni jyo'o Abraham lo'o lcaa sñi' yu, cha' cua nda ycu'i Ndyosi cha' lo'o yu tya tsubi' la ndi'ya: “Sca ti sñi' nu'u, nu Isaac ni, ji'i bi' tucuá na' cha' ji'i; jua'a tucuá na' cha' ji'i lcaa ñati nu tyu'ú ji'i yu tyempo nde loo la”, nacu' ycu'i Ndyosi ji'i Abraham. ⁸ Jua'a nchca cuayá' ti' na cha' ná caca ngu' sñi' ycu'i Ndyosi sca ti xqui'ya cha' tya'a ñati ji'i jyo'o Abraham lo'o ji'i jyo'o Israel laca ngu'; sca ti si tyucui tyiquee ngu' jlya ti' ngu' cha' cua'ni Ni lcaa cña nu ngüiñi cha' ji'i Ni lo'o ngu' tya sa'ni la cha' cua'ni Ni, li' chañi cha' laca ngu' ñati ji'i ycu'i Ni. ⁹ Nde laca cña nu cua ngüiñi cha' ji'i ycu'i Ndyosi lo'o jyo'o Abraham cua sa'ni li': “Chaca yija tyaa na”, nacu' Ni ji'i Abraham. “Hasta ca li' ta na’

sca sñi' nu'u lo'o ma' Sara.”

¹⁰ Cua nchcui' ycuì' Ndyosi cha' bi' lo'o nu Isaac bi'. Clyo'o jyo'o cusu' Isaac bi' ngua naa Rebeca. Lo'o li' ngula tucua tya'a sñi' nu Rebeca bi' lo'o sca ti sti ngu'. ¹¹⁻¹³ Masi tya lyiji cala nu sube bi', tya lyiji cuna ngu' ni sca cha' tso'o, ni sca cha' cuxi, li' ndacha' ycuì' Ndyosi ji'i Rebeca: “Nu cala clyo ni, bi' caca msu ji'i nu cuañi' la”, nacui Ni. Ndi'ya cha' nu nscua lo quityi lo'o nchcui' ycuì' Ndyosi ji'i tyucuaa nu sube bi': “Tyaca'a tsa Jacob 'na”, nacui Ni, “pana nga'aa ndiya ti' na' ji'i Esaú tsiya' ti”. Jua'a ndyanu cha', cha' ntsu'u chacuayá' ji'i ycuì' Ndyosi cha' subi Ni ji'i cua ña'a ca ñati nu nti' ycuì' Ni; si'i xqui'ya cña nu ndyu'ni ti na caca na ñati ji'i ycuì' Ndyosi lacua.

¹⁴ ¿Ha tso'o ñacui na cha' ná liñi ndu'ni ycuì' Ndyosi lacua? Ná taca chcuì' na jua'a. ¹⁵ Nde laca cha' nu nda Ni lo'o Moisés tya sa'ni la: “Cua ña'a ca ñati nu nti' na' cua'ni tya'na ti' na' ji'i, bi' laca ñati nu cua'ni tya'na ti' na' ji'i”, nacui Ni. “Tso'o nti' na' ña'a na' ji'i cua ña'a ca ñati nu ntsu'u tyiquee na' ña'aa ji'i.” ¹⁶ Bi' cha' laca cha' si'i na ndu'ni clyu ti' ycuì' Ndyosi ji'na xqui'ya cha' nu ndiya ti ti' na ji'i Ni, si'i na ndu'ni clyu ti' Ni ji'na xqui'ya cha' nguula tsa ndyu'ni na cña ji'i Ni; laca cha' tya'na ti ti' Ni ña'a Ni ji'na, bi' cha' ngua'ni lyaá Ni ji'na. ¹⁷ Ntsu'u sca cha' nu nscua lo quityi cusu', la cui' cha' nu nda ycuì' Ndyosi lo'o jyo'o rey ji'i ngu' Egipto nu ngua li': “Cua nda na' chacuayá' jinu'u cha' caca nu'u rey”, nacui Ni, “cha' caca cuayá' ti' nu'u cha' nguula tsa cña nu ndu'ni na' chalyuu. Lo'o jua'a caca cuayá' ti' ñati tyucui ña'a chalyuu tilaca laca na”, nacui Ni ji'i rey bi'. ¹⁸ Ca cuayá' ti'

na li', cha' tya'na ti' Ni ña'a Ni ji'i cua ña'a ca ñati nu nti' Ni cua'ni tya'na ti' Ni ji'i; jua'a ndacu' Ni cha' ji'i cua ña'a ca ñati nu nti' ti Ni tacu' Ni cha' ji'i, cha' nga'aa cuna ngu' cha' ji'i Ni.

¹⁹ ¿Ni cha' laca nsta ycui' Ndyosi qui'ya ji'i ñati chalyuu lacua, si jua'a ná nchca ji'na tsiya' ti cua'ni na xi xa' la cha', si jua'a cua laca ngusubi ycui' Ndyosi ji'i ña'a ñati nu nti' ti Ni ji'i? ²⁰ Pana na nu laca na ñati chalyuu ti, ná tso'o si xlyú na cha' jua'a hichu' ycui' Ndyosi. Ñi'ya laca sca quityu' ni, ná nchca ji'i quityu' bi' xlyú cha' hichu' ñati nu ngüiña ji'i lo'o yuu; ná nchca chcu' quityu' bi' ndi'ya: “¿Ni cha' laca ngüiña nu'u jna' jua'a?”

²¹ Ntsu'u chacuayá' ji'i cuityi yuu cha' cuiña ma' na laca nu nti' ma' cuiña ma' lo'o yuu ji'i. Taca ji'i ma' cuiña ma' sca quityu' tso'o nu quiña'a nga'a, lo'o jua'a taca ji'i ma' cuiña ma' sca quityu' nu canta' ti ña'a, si jua'a nti' ma'; masi lo'o la cui' tya'a yuu ndya' nu tso'o bi', lo'o jua'a ndya' nu canta' ti bi'.

²² Ngua ti' ycui' Ndyosi culu'u Ni ji'na ñi'ya ña'a xcube' Ni ji'i ñati cuxi, cha' ca cuayá' ti' na cha' nguula tsa cña nu ndu'ni Ni. Ndalo tsa tyiquee Ni ji'i ñati cuxi bi', masi cua ntsu'u tsa chacuayá' ji'i ycui' Ndyosi cha' ca ñasi' Ni ji'i ngu', cha' jua'a cuityi Ni ji'i ngu' tsiya' ti. ²³ Pana ngua ti' Ni cha' caca cuayá' ti' na ñi'ya tlyu tsa cha' tso'o nu ndyu'ni Ni lo'o na, cha' tya'na tsa ti' Ni ña'a Ni ji'na. Tya tsubi' la cua ngusubi ycui' Ndyosi ji'na, cha' lo'o na caja cha' tso'o nu ntsu'u ji'i ycui' Ndyosi ji'na. ²⁴ Ñati ji'i ycui' Ndyosi laca na; stu'ba ti ngusubi Ni ji'na, masi laca na ngu' judío, masi laca na ngu' xa' tsu'. ²⁵ Bi' laca cha' nu nguscua jyo'o

Oseas lo quityi, nu lo'o nacui ycu' Ndyosi ndi'ya:
Cusubi na' ji'i ñati nu caca ñati jna', masi si'i jua'a
ngua ngu' nquicha';

la cui' ñati nu ná ntsu'u tyiquee na' ña'a na' ji'i
nquicha',

la cui' ngu' bi' tso'o tsa caca tyiquee na' ña'a na' ji'i
ngu' juani, nacui Ni.

²⁶ Lcaa quichi su nacui ji'i ngu' bi' tya tsubi' la: “Si'i
ñati ji'i ycu' Ndyosi laca mā”,

ca bi' ñacui ji'i ngu' juani: “Sñi' ycu' Ndyosi nu lu'ú
ca laca mā”.

²⁷⁻²⁸ Lo'o jua'a ntsu'u chaca cha' nu nchcui' jyo'o
Isaías ji'i ngu' Israel ndi'ya: “Ná ndu'ni cha' masi
quiña'a tsa ñati tyu'ú ji'i Israel nde loo la; masi
ñi'ya laca yusi nu ndi'i to' tyujo'o, tsa lo cua tya'a
ñati caca na. Cua nacui ycu' Ndyosi nu Xu'na na
cha' yala ti cuityi Ni ji'na nu lo'o xcube' Ni ji'na,
pana tya tyanu xi tya ñati tya'a na nu cua'ni lyaá
Ni ji'na.” ²⁹ La cui' jua'a nchcui' Isaías chaca cha'
ndi'ya:

Tya sa'ni la ndye cha' tsiya' ti ji'i ngu' quichi
Sodoma lo'o ji'i ngu' quichi Gomorra;

la cui' jua'a taca cua'ni tye ycu' nu Xu'na na ji'i
lcaa ngu' Israel tya'a na.

Pana cua nda Ni chacuayá' clyaá tucua sna tya'a
ti ngu' tya'a na, xqui'ya cha' tya'na tsa ti' Ni
ña'a Ni ji'na.

*Ná ntaja'a ngu' judío xñi ngu' cha' tso'o nu nda
Jesucristo lo'o ngu'*

³⁰ Ndi'ya ñacui na lacua: Cua ngua tso'o cresiya
ji'i ngu' xa' tsu' cuentya ji'i ycu' Ndyosi, xqui'ya
cha' ngusñi ngu' cha' ji'i Jesús, masi si'i ngu' judío

laca ngu' bi'; ngua tso'o cresiya ji'i ngu' bi' xqui'ya cha' jlya ti' ngu' cha' nu nchcui' ycu' Ndyosi, si'i na ngua'ni tsa ngu' cña cha' caca tso'o cresiya ji'i ycu' ca ngu'. ³¹ Pana nu ngu' nu ngutu'ú ji'i jyo'o Israel ni, ná ngujui ñi'ya caca tso'o cresiya ji'i ngu' cuentya ji'i ycu' Ndyosi; cua ndyuna ngu' cha' nu nda Ni lo'o ngu' nquicha', pana ná ndaquiya' ngu' lcaa cha' bi'. ³² ¿Ni cha' laca ná ngua tso'o cresiya ji'i ngu' judío lacua? Laca cha' ná jlya ti' ngu' cha' taca ji'i Jesús cua'ni cho'o ji'i cresiya ji'i ñati. Nti' nu ngu' judío bi' cha' caca tso'o cresiya ji'i ngu' cuentya ji'i ycu' Ndyosi laja lo'o ndyu'ni ti' ngu' cña nu ngulo jyo'o Moisés ji'i ngu'. Ngua cuxi cha' ji'i ngu' li', ñi'ya laca si' cua nclyú ti'i ngu' chu' sca quee nu ntsiya cla'be tyucui su ndya'a ngu'. ³³ Cha' ji'i quee bi' nscua sca cha' lo quityi cusu', nu nchcui' ndi'ya:

Sta na' sca quee nu xtyii tyucui su ndya'a ngu' Israel, ngu' quichi Sión bi', nacui ycu' Ndyosi. Jesús laca ñi'ya laca quee bi', lo'o jua'a ta Jesús sca cha' tyuju'u ti' ji'i ngu' bi'; tyuu tya'a ngu' bi' ca tyuju'u ti' ngu' xqui'ya Jesús bi'. Pana ná ntsu'u cha' caca taja ti' ngu' ji'i Jesús, si' cua ngusñi ngu' cha' ji'i.

10

¹ Cu'ma ngu' tya'a ntsu'u cha' ji'na lo'o Jesús, tyucui tyiquee na' lye tsa nchcui' tya'na na' lo'o ycu' Ndyosi, cha' cua'ni lyaá Ni ji'i ngu' judío tya'a na'. ² Liñi tsa cha' nu chcui' na' ji'i ngu' bi', cha' tso'o tsa ndu'ni tlyu ngu' ji'i ycu' Ndyosi nquicha', pana ná jlo tso'o ti' ngu' ñi'ya laca cña nu nti' Ni cha' cua'ni ngu'; ³ ná nchca cuayá ti' ngu' bi' ñi'ya

ndu'ni Ni cha' ca tso'o cresiya ji'i ñati cuentya ji'i ycu' Ni. Xa' ña'a nti' ngu' bi'; cha' ji'i ycu' ca ngu' ncllyana ngu' ñi'ya caca tso'o cresiya ji'i ngu', cha' ná ntaja'a ngu' jly ti' ngu' ji'i cña nu ndyu'ni ycu' Ndyosi. ⁴ Pana cua ñaa Jesús chalyuu juani, cua ngusñi na cha' ji'i yu, bi' cha' taca ca tso'o cresiya ji'na cuentya ji'i ycu' Ndyosi; nga'aa nti' cha' taquiya' tsa na cha' cusu' nu cua nda jyo'o Moisés bi', cha' si jua'a taca ca tso'o cresiya ji'na.

⁵ Ndi'ya laca cha' nu nguscua jyo'o Moisés lo quityi lo'o nchcui' yu ñi'ya caca tso'o cresiya ji'na, si taquiya' na lcaa cha' cusu' bi': "Tso'o ti tyi'i na chalyuu, si cua'ni na lcaa ca cña nu ngulo ycu' Ndyosi ji'na". Jua'a nchcui' quityi bi'. ⁶ Pana chaca cha' nscua lo quityi ñi'ya caca ca tso'o cresiya ji'na lo'o xñi ti na cha' ji'i Jesús; ndi'ya nchcui' quityi bi': "Ná nga'a cha' tsaa na tsaana na ji'i Cristo ca su ntucua ycu' Ndyosi nde cua", nacui' quityi, "cha' tyaa lo'o na ji'i Cristo nde lo yuu. ⁷ Ná nga'a cha' tsaa na tsaana na ji'i Cristo ca su ntsiya jyo'o", nacui' quityi, "cha' tyaa lo'o na ji'i nde lo yuu chaca quiya'." ⁸ Ndi'ya ntsu'u cha' lo'o jly ti' na ji'i Ni: "Cacua tsa ntsu'u cha' ji'i Jesús ji'na. Taca tyu'u cha' ji'i Cristo nde tu'ba na, taca tyu'u cha' bi' nde ne' cresiya ji'na." Bi' laca cha' tso'o nu ta na lo'o ngu', cha' taca cua'ni lyaá Ni ji'na ji'i nu cuxi, si chañi cha' xñi na cha' ji'i Jesús. ⁹ Tsa bi' ti cha' nti', cha' cacha' na ji'i ngu' cha' Jesús laca nu Xu'na na, lo'o jua'a tyucui tyiquee na jly ti' na cha' ngua'ni ycu' Ndyosi cha' ndyu'ú Jesús chaca quiya' ca su nguatsi'. Li' taca ji'i Ni cua'ni lyaá Ni ji'na, ¹⁰ cha' nde ne' cresiya ji'na ntsu'u cha' ji'i Jesús nu cua ngusñi na, lo'o la cui' jua'a nde tu'ba na ntsu'u cha'

ji'i Jesús nu nchcui' na lo'o ñati; li' taca ca tso'o cresiya ji'na cuentya ji'i ycu'i' Ndyosi, lo'o jua'a cua'ni lyaá Ni ji'na ji'i lcaa cha' cuxi nu ntsu'u chalyuu.

¹¹ Cua nscua chaca cha' lo quityi ji'i ycu'i' Ndyosi ndi'ya: “Ni tsaca na, tya'a ngusñi na cha' ji'i ycu'i' Ndyosi, ná ntsu'u cha' caca taja ti' na ji'i Ni li’”. Jua'a nchcui' quityi. ¹² Sca ti cuayá' tyacua cha' bi' ji'i ngu' judío, la cui' jua'a tyacua cha' bi' ji'i ngu' xa' tsu', cha' sca ti ycu'i' Ndyosi nu Xu'na na laca loo ji'i lcaa ñati chalyuu; sca ti cuayá' tso'o tsa ndu'ni Ni lo'o lcaa ñati nu jña cha' clyu ti' ji'i ycu'i' Ni chacuayá' ji'i Jesús. ¹³ Ndi'ya ndyu'u cha' nu nscua lo quityi cusu': “Cua'ni lyaá Ni ji'i lcaa ñati nu jña cha' clyu ti' ji'i Ni chacuayá' ji'i ycu'i' nu Xu'na na”. ¹⁴ Pana ná caca chcui' ngu' lo'o ycu'i' Ndyosi chacuayá' ji'i Jesús si bilya xñi ngu' cha' ji'i yu; jua'a ná caca xñi ngu' cha' ji'i Jesús si bilya cuna ngu' cha' bi'; ni ná caca cuna ngu' cha' bi' si bilya caja ñati nu ta cha' bi' lo'o ngu'. ¹⁵ Pana ná tucui caca ji'i tsaa cha' ta cha' bi' lo'o xa' la ngu' si ná culo Ni cña ji'i cha' tsaa. Ndi'ya nchcui' quityi cusu': “Tso'o tsa nti' na lo'o tyalaa ngu' slo na cha' ta ngu' cha' tso'o ji'i ycu'i' Ndyosi lo'o na, cha' culu'u ngu' ñi'ya caca cha' ti ti tyi'i tyiquee na”. Jua'a nchcui' quityi.

¹⁶ Ná ndyuna tso'o lcaa ñati cha' nu nda na lo'o ngu', nu lo'o ndacha' na ji'i ngu' ñi'ya cua'ni lyaá Ni ji'i ñati. La cui' jua'a ngua lo'o jyo'o Isaías cua sa'ni. “Ndyosi Xu'na ya, ná tucui ndu' tsiya' ti nu ngusñi cha' jinu'u nu nchcui' ya lo'o ngu’”, nacui jyo'o bi'. ¹⁷ Pana nu na ni, cua ngusñi na cha' ji'i

Jesús nu ngua tya clyo, tya lo'o ndyuna na cha' tso'o nu cua nchcui' ngu' lo'o na cha' ji'i Cristo.

¹⁸ Nti' na' xcuane na' sca cha' ji'i cu'ma: ¿Ha bilya cuna ngu' judío cha' ji'i Cristo lacua? Cua ndyuna ngu', cha' cua nscua sca cha' lo quityi cusu' nu nchcui' ndi'ya:

Tyucui ña'a chalyuu nguañi cha' nu nda ngu' lo'o; lcaa se'i ndyalaa cha' nu nchcui' ngu', masi ca su cua tyijyu' la cua ndyalaa cha' bi'.

Jua'a nchcui' quityi. ¹⁹ Chaca cha' xcuane na' ji'i ma li': ¿Ha ná nda ngu' judío cuentya ñi'ya ndyu'u cha' bi' lacua? Sa'ni tsa nguscua jyo'o Moisés cha' ji'i ngu' bi', ndi'ya nchcui' quityi bi':

Cua'ni na' cha' caca liye' ti' ma ña'a ma ji'i xa' ñati nu si'i ñati tso'o laca ngu' nti' ma, nacui Ni.

Nacui ma cha' ple tsa ngu'; ná nchca cuayá' ti' ngu', nti' ma.

Ta na' cha' ñasi' ti' ji'i ma, xqui'ya cha' cua ngusñi ñati bi' cha' jna'; masi cu'ma ni, ná nti' ma cuna ma cha' jna', nacui Ni.

²⁰ Lo'o jua'a liñi tsa cha' nu nda jyo'o Isaías nu ngua sa'ni cuentya ji'i ycu' Ndyosi:

La cui' ñati nu bilya clyana ngu' cha' 'na, cua ngujui cha' jna' ji'i ngu' juani, nacui Ni.

Masi bilya jña ngu' sca cha' tso'o jna', cua nclyu'uloo na' ji'i ngu' bi' juani.

²¹ Pana xa' ña'a nguscua jyo'o Isaías cha' ji'i ngu' Israel: “Tyucui tsá ngusi'yana na' ji'i ngu’”, nacui Ni, “pana ná ndaquiya' ngu' bi' 'na tsiya' ti; xcui' na nxu'u tya'a ti ngu' lo'o na’”. Jua'a nchcui' quityi.

11

Si'i lcaa ngu' judío nu nguxtyanu ngu' ji'i ycu' Ni

¹ Ná nti' ycu' Ndyosi tsiya' ti culaya' Ni ji'i ngu' judío, cha' laca ngu' ñati ji'i ycu' Ni. Lo'o jua'a ycu' na' laca na' ngu' judío, cha' sca ti lo tañi na' lo'o jyo'o Abraham; laca na' tya'a jyo'o cusu' Benjamín. ² Nu ngua sa'ni ngusubi ycu' Ndyosi ji'i ngu' Israel, cha' caca ngu' ñati ji'i Ni; juani nga'aa culaya' Ni ji'i ngu' bi'. ¿Ha ná ntsu'u ti' mā cha' nu nscua lo quityi cuentya ji'i nu Elías bi'? Sca jyo'o cusu' nu nda cha' ji'i ycu' Ndyosi lo'o ñati sa'ni ngua jyo'o Elías bi'; pana nu lo'o nchcui' Elías lo'o ycu' Ndyosi, ngusta yu qui'ya ji'i ngu' Israel ndi'ya: ³ “Ndyosi Xu'na na', cua ndyujui ngu' bi' ji'i lcaa ñati nu laca tu'ba jinu'ū”, nacu' nu Elías bi'. “Cua ngüityi ngu' ji'i lcaa su tlyu su ndu'ni tlyu ya jinu'ū nquicha'. Chaca tya na' ndyanu na' juani; lo'o jua'a na', cujuui ngu' jna' cua nti' ngu'”, nacu' yu ji'i ycu' Ndyosi. ⁴ Li' nguxacu' Ni cha' ji'i yu bi': “Ná cube ti' nu'ū. Tya ndu tya chcati mil tya'a ngu' qui'yu nu caca cña 'na, ñati nu bilya tyu sti' slo lcu' jo'ó Baal”, nacu' Ni ji'i Elías. ⁵ La cui' jua'a laca tyempo juani, si'i lcaa ngu' judío nu nguxtyanu ngu' ji'i ycu' Ndyosi; tya ndi'i xi ñati nu cua ngusubi Ni ji'i, xqui'ya cha' tso'o tsa ntsu'u tyiquee Ni ña'a Ni ji'i ñati bi'. ⁶ La cui' jua'a tya'na tsa ti' Ni ña'a Ni ji'na, bi' cha' tso'o tsa ndu'ni Ni lo'o na. Si'i na clyaa na ji'i nu cuxi xqui'ya sca cña nu ngua'ni ycu' ca ti na, cha' ná ntsu'u cha' ñacu' na cha' ycu' Ndyosi ngua'ni lyaá ji'na si cua ngua'ni lyaá na ji'i ycu' ca na, nti' na.

⁷ Ndi'ya ngua li': Ná lcaa ngu' Israel ngua ji'i ngu' cua'ni ngu' cha' ca tso'o cresiya ji'i ngu' cuentya ji'i ycu' Ndyosi, ñi'ya ngua ti' ngu' cha' cua'ni ngu'. Ñati nu ngusubi ycu' Ndyosi ji'i ni, ngujui ñi'ya caca cha' bi' ji'i ngu'; pana nu xa' la tya'a ngu' Israel bi', tsa tyempo ti ndyacu' jyaca ngu'. ⁸ Ndi'ya nchcui' quityi cusu' cha' ji'i ngu' bi': “Nga'aa nda ycu' Ndyosi chacuayá' cha' ca cuayá' ti' ngu' bi'. Laca ngu' bi' ñi'ya si ntsu'u cloo ngu', pana ná sca na ña'a ngu' tsiya' ti; laca ngu' ñi'ya si ntucúa' jyaca ngu', pana ná nduna ngu' tsiya' ti. Lo'o jua'a ña'a ti ndu'ni ngu' bi' juani.” ⁹ La cui' tya'a cha' nda jyo'o rey David, lo'o nacui yu ndi'ya:

Quiña'a tsa cha' tso'o ngusta ycu' Ndyosi lo mesa ji'i ngu' Israel,
 pana cua ngunu'u cresiya ji'i ngu' xqui'ya cha' tso'o bi';
 bi' cha' nchcube' Ni ji'i ngu', ñi'ya laca si na cua ndyú ngu' ne' sca lco'o,
 ñi'ya laca si na cua nclyú ngu' cha' ntyucua quee quiya' ngu'.

¹⁰ Tso'o si caca cuityi' ti ngu', cha' nga'aa caca ña'a ngu';
 tso'o si caja cña ti'i ji'i ngu', cha' catsa hichu' ngu' tsiya' ti.
 Jua'a nscua lo quityi bi'.

Ñi'ya cua'ni lyaá Ni ji'i ngu' xa' tsu'

¹¹ Chaca cha' ñacui na' juani: Nu lo'o nclyú ngu' judío bi', si'i na ngua cuxi ji'i ngu' tsiya' ti; xqui'ya cha' ná ndaquiya' ngu' bi' tsiya' ti ji'i ycu' Ndyosi, bi' cha' ngujui la xi tyempo ji'i ngu' xa' tsu' cha' clyana ngu' ji'i ycu' Ndyosi, cha' cua'ni lyaá Ni

ji'i ngu'. Cua nti' ycu' Ndyosi cha' ña'a ngu' judío ñi'ya ngusñi ngu' xa' tsu' cha' ji'i ycu' Ni, lo'o li' jña ngu' judío cha' clyu ti' ji'i ycu' Ni cha' cua'ni lyaá Ni ji'i ycu' ca ngu'. ¹² Jua'a ngua cha' tso'o la ndyuna ngu' tyucui ña'a chalyuu cha' ji'i ycu' Ndyosi, masi cha' cuxi ngua'ni ngu' judío bi'. La cui' jua'a ngua tso'o la cha' ji'i ngu' xa' tsu' cuentya ji'i ycu' Ndyosi, masi ngua cuxi la chalyuu ji'i ycu' ngu' judío. Bi' cha' tlyu tsa cha' tso'o caca, nu lo'o xcutsa'a Ni tyiquee cua ña'a ca ngu' judío lo'o xñi ngu' cha' tso'o nu ji'i Jesús.

¹³ Lo'o cu'ma ngu' xa' tsu' ni, nti' na' ta na' xi cha' lo'o ma. Ycu' Ndyosi laca nu ngusubi 'na, cha' tsa'a na' ta na' cha' ji'i Jesús lo'o cu'ma nu ndi'i ma xa' tsu'. Nhcui' na' lo'o cu'ma jua'a, xqui'ya cha' ndulo tsa cña nu nda Ni 'na. ¹⁴ Nti' tsa na' cha' lo'o xi ngu' judío tya'a na' jña ngu' ji'i ycu' Ndyosi, cha' ta Ni la cui' ti cha' tso'o nu ntsu'u ji'i ma ji'i ngu' judío bi', cha' caca cua'ni lyaá Ni ji'i ngu' bi'. ¹⁵ Nu lo'o ngulaya' Ni ji'i ngu' judío, li' ngua'ni Ni cha' caca stu'ba cha' ji'i ycu' Ni lo'o ngu' xa' tsu'. Tso'o la tsiya' ti caca cha' lo'o quiñi cha' ji'i Ni lo'o ngu' judío chaca quiya', cha' li' caca ji'i lcaa ñati ñi'ya laca si xa' ta Ni chalyuu ji'i ñati nu cua ngujuii. ¹⁶ Cuentya ji'i ngu' judío ni, na ji'i ycu' Ndyosi laca sca xlyá nu ndya' tya clyo, lo'o li' si cua nda ngu' tsa lo cua ji'i Ni, na ji'i ycu' Ni laca ña'a tsaca ngulu' scu'a xlyá bi'. La cui' jua'a laca lo'o sca yaca nu ndyataa ngu' cha' caca cuentya ji'i ycu' Ndyosi; lo'o caluu yaca bi', lo'o cuentya ji'i ycu' Ni caca lcaa stá' yaca bi'. Ndi'ya ndyu'u tyucuaa cha' bi', cha' ñi'ya ngua jyo'o Abraham ñati ji'i ycu' Ndyosi cha' ngusñi yu cha' ji'i Ni, jua'a laca lcaa

ñati chalyuu ñati ji'i ycu' Ndyosi, nu lo'o xñi ngu' cha' ji'i Ni.

¹⁷ Laca ngu' judío ñi'ya si laca ngu' sca yaca cuiñii, sca yaca olivo ni. Na cua ngusi'yu ycu' Ndyosi ji'i tyuu tya'a stā' yaca bi', ngulotsu' Ni ji'i stā' yaca bi' li'; pana juani la cui' ca su ngutucua stā' yaca bi' nquicha', ndacua ngusca' Ni tyuu tya'a stā' yaca quixi', cha' xñi ca'a stā yaca quixi' bi' ji'i yaca cuiñii bi'. Ñi'ya laca stā' yaca quixi', jua'a laca cu'ma ngu' xa' tsu', cha' cua ngujui la cui' cha' tso'o ji'i ma, ña'a cha' tso'o nu ntsu'u ji'i ngu' judío. Laca ma ñi'ya laca si sca ti suu yaca laca ma lo'o ngu' judío, si sca ti si'ye laca ma lo'o ngu' bi'. ¹⁸ Bi' cha' ná tso'o laca si culacua ti' ma cha' tso'o la cu'ma, cuxi la ngu' judío, nu ngu' nu laca ñi'ya laca stā' ycu' yaca. Si jua'a nti' ma, tso'o la si tyi'u ti' ma cha' si'i cu'ma nu ndyu'ni cu'ú ma ji'i suu yaca bi', la cui' suu bi' laca nu nda cha' tso'o ji'i cu'ma.

¹⁹ Ná tyiquee' ñacui ma 'na: “Ca su ngusi'yu Ni ji'i stā' yaca bi', ca bi' ngujui su xñi ca'a ya ji'i yaca olivo bi'”, ñacui ma. ²⁰ Chañi cha' ji'i ma. Pana ndi'ya laca cha': cua ngulotsu' ycu' Ndyosi ji'i ngu' judío ji'i yaca bi', xqui'ya cha' ná ngusñi ngu' cha' ji'i Ni; pana cu'ma ni, xqui'ya cha' ngusñi ma cha' ji'i ycu' Ni, bi' ti cha' cua ngujui chacuayá' ji'i ma cha' xñi ca'a ma ji'i yaca bi' ca su ntucua ma juani. Bi' cha' ná ntsu'u cha' cua'ni tyucuaa ti' ma lo'o ngu' judío bi'. Culacua tso'o ti' ma xi. ²¹ Ná ngua'ni ycu' Ndyosi cha' clyu ti' ji'i ngu' judío, ngu' nu laca stā' ycu' yaca bi'; ngusi'yu cu' Ni ji'i stā' bi'. Lo'o jua'a ná cui'ya Ni cha' clyu ti' ji'i cu'ma, si jua'a xtyanu ma ji'i ycu' Ni. ²² Cui'ya ma

cuentya lacua, cha' taca ji'i Ni cua'ni tso'o Ni lo'o ñati, lo'o jua'a xa' tyempo taca ji'i Ni cua'ni tyaala Ni ji'i ñati, si jua'a nti' Ni. Tyaala tsa ngua'ni Ni lo'o ngu' bi', xqui'ya cha' ná ndaquiya' ngu' ji'i ycuí' Ni; lo'o jua'a tso'o ti cua'ni Ni lo'o cu'ma, si ña'a ti taquiya' ma ji'i Ni nu ndyu'ni tsa cha' tso'o lo'o ma. Si nga'aa taquiya' ma ji'i cha' nu nchcui' Ni, la cui' jua'a culaya' Ni ji'i ma li'. ²³ Pana xa' quiñi cha' ji'i ycuí' Ndyosi lo'o ngu' judío, si xcutsa'a ngu' bi' cha' nu ntsu'u ne' cresiya ji'i ngu', si taquiya' ngu' ji'i ycuí' Ni chaca quiya'. Li' xñi ca'a ngu' ji'i suu yaca bi' chaca quiya', la cui' se'i bi' su ngutucua ngu'; taca ji'i ycuí' Ndyosi sta tso'o Ni ji'i ngu' judío chaca quiya' ca la cui' su tso'o su ngutucua ngu' clyo. ²⁴ Ná stu'ba cha' ji'i ma lo'o ngu' judío cua sa'ni la. Na cua ngulotsu' ti Ni ji'i ma ca su ngutucua ma lo sca suu yaca quixi'; li' cua ngusca' Ni ji'i ma, cha' xñi ca'a ma ji'i suu yaca cuiñi bi'. Pana si'i jua'a ndyaluu yaca bi' clyo. Lo'o nu ngu' judío ni, ná tlyu cña masi xa' sca' Ni ji'i ngu' lo la cui' suu yaca su ngutucua ngu' tya clyo; yala ti xñi ca'a ngu' ji'i suu yaca bi' chaca quiya', cha' sta' ycuí' yaca bi' laca ngu'.

Lo'o cua'ni lyaá Ni ji'i lcaa ngu' judío

²⁵ Cu'ma ngu' tya'a ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo, nti' na' cha' caca cuayá' ti' ma cha' tucui re, sca cha' ji'i ycuí' Ndyosi nu ntsu'u cuatsi' ti nquicha'; lo'o caca cuayá' ti' ma cha' re, nga'aa chcui' ma cha' tyixi lo'o ngu' judío li'. Ndi'ya laca cha': Quiña'a tsa tya'a ngu' judío ntsu'u nu ndyacu' hique ngu' tsiya' ti, cha' ná caca cuna ngu' cha' ji'i Jesús; ña'a cuayá' nu tye cuna lcaa ngu' xa' tsu' nu nga'a cha'

xñi cha' ji'i Jesús, ²⁶ li' cua'ni lyaá ycu' Ndyosi ji'i lcaa ngu' nu chañi ca tya'a ñati ji'i Israel. Ndi'ya nscua cha' lo quityi cusu':

Tyaa nu cua'ni lyaá ji'i ma, nde quichi Sión bi' tyu'u yu caa yu.

Culotsu' yu bi' lcaa cha' cuxi nu ntsu'u ji'i ngu' Israel tya'a yu,

²⁷ lo'o li' cuityi na' lcaa qui'ya nu ntsu'u ji'i ngu' bi', nacui ycu' Ndyosi.

Li' tyu'u tucua cha' nu nguxquiñi na' lo'o ngu' bi' nu ngua sa'ni.

Jua'a nchcui' quityi.

²⁸ Tya'a cusuu ycu' Ndyosi laca ngu' judío juani, xqui'ya cha' ná jlya ti' ngu' cha' chañi cha' cua ngua'ni lyaá Ni ji'i ngu'; bi' cha' cua ngujui la xi tyempo ji'i cu'ma ngu' xa' tsu', cha' xñi ma cha' ji'i Jesucristo xqui'ya ngu' judío. Pana ña'a ti tya ntsu'u tsa tyiquee ycu' Ndyosi ña'a Ni ji'i ngu' bi', xqui'ya cha' cua ngusubi Ni ji'i jyo'o cusu' ji'i ngu' bi' tya clyo cha' caca ngu' ñati ji'i Ni. ²⁹ Ná tya'achui ycu' Ni ji'i sca cha' nu cua nda Ni lo'o na, ná culaya' Ni ji'i sca ñati nu ntsu'u cha' ji'i lo'o ycu' Ni.

³⁰ Lo'o jua'a cu'ma, ná ndaquiya' ma cha' ji'i ycu' Ndyosi cua sa'ni la; pana tya'na ti' Ni ña'a Ni ji'i ma nu lo'o nga'aa jlya ti' ngu' judío ji'i Ni. ³¹ Masi ná ndaquiya' ngu' judío bi' ji'i ycu' Ndyosi juani, pana la cui' jua'a cua'ni tya'na ti' ycu' Ndyosi ji'i ngu' bi' ca nde loo la, ñi'ya nu ndu'ni tya'na ti' Ni ji'i ma. ³² Sca ti cuayá' nguxtyanu Ni ji'i lcaa ñati chalyuu cha' ná taquiya' ngu' ji'i ycu' Ni, si jua'a nti' ngu', cha' jua'a ná ntaja'a ngu' taquiya' ngu' ji'i Ni tsiya' ti. Pana tiya' la li' caca ji'i ycu' Ni cua'ni

tya'na ti' Ni ji'i ngu' lo'o clyana ngu' ji'i Ni chaca quiya'.

³³ Tlyu tsa cha' tso'o ndyu'u ca slo ycu'i' Ndyosi; lcaa cha' nchca cuayá' ti' Ni, lcaa cha' jlo ti' ycu'i' Ni. Sca ti ycu'i' Ndyosi jlo ti' na ca laca nu lijya' nde loo la, sca ti ycu'i' Ndyosi jlo ti' na laca nu ndu'ni ycu'i' Ni. Ndi'ya cha' nscua lo quityi cusu' cuentya ji'i cha' bi': ³⁴ “¿Tilaca caca cuayá' ti' ñi'ya laca cha' nu ca'ya hique ycu'i' Ni? ¿Ha ntsu'u ñati' nu nchca ji'i ta sca cui' lo'o ycu'i' Ndyosi? ³⁵ Ná caja ñi'ya nu ta na sca na nu ñña ycu'i' Ni, cha' tiya' la tya Ni caya' ji'i ji'na.” ³⁶ Lcaa na nu ntsu'u chalyuu, na ji'i ycu'i' Ndyosi laca bi', cha' cua ngüiñá ycu'i' Ni lcaa na, cha' caca bi' cña ji'i Ni. Nga'aa caca tye cha' cua'ni tlyu na ji'i ycu'i' Ndyosi. Lo'o jua'a cha'ni tsa cha' bi'.

12

Ta na tyucui ña'a na ji'i ycu'i' Ndyosi cha' xcui' na tyi'i na chalyuu cuentya ji'i Ni

¹ Cu'ma ngu' tya'a ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo, xqui'ya cha' lye tsa ndu'ni tya'na ti' Ni ji'na, bi' cha' nchcui' na' lo'o ma' juani. Ta ma' tyucui ña'a ma' ji'i ycu'i' Ndyosi, cha' cua'ni ma' cua ña'a ca cña nu nti' Ni cha' cua'ni ma' nde chalyuu; ta ma' tyucui ña'a ma' ji'i Ni cha' xcui' na tyi'i ma' chalyuu cuentya ji'i ycu'i' Ni, cha' laca ma' ñi'ya nti' sca msta' lu'ú ti. La cui' jua'a nti' ycu'i' Ndyosi, cha' laca ma' ñati' ji'i Ni. Na cua laca ntsu'u cha' cua'ni ma' jua'a. ² Nga'aa ta ma' tyempo cha' tatsaa ngu' ji'i ma' cha' cua'ni ma' cha' cuxi; xa' ña'a tyi'i ma' chalyuu juani, cha' cua nchcutsa'a Ni lcaa cha' nu ntsu'u ne' cresiya ji'i ma'. Bi' cha' caca cuayá' ti' ma' cua ña'a ca cña

nu nti' ycui' Ndyosi cha' cua'ni mā: ña'a cña laca nu tso'o la cha' cua'ni mā, ña'a cña nu ndiya la ti' ycui' Ndyosi ji'i, ña'a cña nu tyu'u tso'o la ji'i mā su cua ndye cha' bi'; lcaa cha' bi' caca cuayá' ti' mā li'.

³ Tlyu tsa cha' tso'o nu ngua'ni ycui' Ndyosi lo'o na', nu lo'o nda Ni cña jna'; bi' cha' nchcui' tsa na' lo'o mā juani, cha' nga'aa cua'ni tyucuaa ti' mā lo'o xa' ñati. Nga'a cha' culacua ti' mā cha' lcaa cña nu cua nchca ji'i mā juani, Cristo ngua'ni cha' caca ji'i mā, nu lo'o ngusñi mā cha' ji'i Ni. ⁴ Tyuu tsa tya'a tyijya ntsu'u laja cuaña' scaa na, pana scaa cña ntsu'u ji'i scaa tyijya bi'. ⁵ Lo'o jua'a laca na, lcaa tya'a na nu ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo, cha' masi tyuu tsa ngu' tya'a na, pana sca ti ñati laca na lo'o tya'a na; sca ti ñati laca tsaca na, pana lcaa na stu'ba ti ntsu'u cha' ji'na lo'o tya'a na.

⁶ Xi xa' la cña nchca cua'ni sa scaa na, ña'a cña nu nda Ni chacuayá' cha' cua'ni scaa na, cha' tso'o tsa ntsu'u tyiquee Ni ña'a Ni ji'na. Nu lo'o ntsu'u ngu' tya'a mā nu nchca ji'i ngu' chcui' ngu' sca cha' nu nti' ycui' Ndyosi ta Ni lo'o mā, bi' cña cua'ni ngu' lacua. La cui' ñi'ya nduna ngu' bi' cha' nu nda ycui' Ndyosi, ñi'ya ngusñi ngu' cha' bi', la cui' jua'a ta ngu' cha' bi' lo'o mā. ⁷ Lo'o nchca ji'i tsaca mā xtyucua mā ji'i tya'a mā, tyucui tyiquee mā xtyucua mā ji'i ngu' bi' lacua. Lo'o nchca ji'i tsaca mā culu'u mā cha' liñi ji'i tya'a mā, tyucui tyiquee mā culu'u mā cha' bi' ji'i ngu' lacua. ⁸ Nu lo'o ta mā sca cui' cuentya ji'i ycui' Ndyosi lo'o ngu', tyucui tyiquee mā ta mā cha' bi' lacua. Nu lo'o ta mā cha' xlya'be ji'i ngu', tyucui tyiquee mā ta mā cha' tso'o ji'i ngu' lacua. Si laca mā loo ji'i ngu' tya'a mā, cui'ya mā cuentya cha' tso'o ti cua'ni mā lacua.

Nu lo'o cua'ni tya'na ti' mā jì'ì ngu', tso'o ti caca tyiquee mā laja lo'o cua'ni mā cña bi' cuentya jì'ì ngu' lì'.

Ñi'ya nu tso'o la tyi'ì na chalyuu si ñati jì'ì ycuì' Ndyosi laca na

⁹ Cua'ni mā cha' tso'o tsa caca tyiquee mā ña'a mā jì'ì xa' la ñati, cha' si'ì sca cha' nu nda ti mā laca bi', nu lo'o chcuì' tso'o mā lo'o ngu', masi lo'o cua'ni mā cha' tso'o lo'o ngu'. Nga'aa taquiya' mā jì'ì cha' cuxi, tyucui tyiquee mā clyana mā jì'ì cha' tso'o. ¹⁰ Ndi'ya caca tyiquee mā ña'a mā jì'ì ngu' tya'a ntsu'u cha' jì'ì mā lo'o Cristo: caca ñi'ya si laca ngu' bi' tya'a ngula mā tsiya' ti; bi' cha' cua'ni chì mā loo tya'a mā, xti ti cha' tyu'u tyiquee ycuì' ca mā lì'.

¹¹ Ná cua'ni taja mā lo'o cua'ni mā cña jì'ì ycuì' Ndyosi; na cua ndyanu Xtyi'ì ycuì' Ndyosi ca ne' cresiya jì'ì mā, bi' cha' caca tlyu tyiquee mā cha' cua'ni la mā cña bi'.

¹² Ndu'ni cha' tso'o tsa caca tyiquee mā lo'o jatya mā jì'ì ycuì' Ndyosi cha' caa Ni cua'ni lyaá Ni jì'ì mā. Ná xtyanu mā jì'ì cha' bi', masi ti'í tsa xcube' ngu' jì'ì mā su ndi'ì mā chalyuu. Lcaa tsā chcuì' mā lo'o ycuì' Ndyosi Sti na.

¹³ Nu lo'o lyiji sca na jì'ì sca ngu' tya'a ngusñi mā cha' jì'ì Cristo, nga'a cha' tya'be cha' tso'o nu ntsu'u jì'ì ycuì' ca mā, cha' ta mā na jì'ì ngu' bi', na laca nu lyiji jì'ì ngu'. Lcaa tyempo ta mā to' tyi mā cha' tyi'ì ñati nu lijya ti.

¹⁴ Chcuì' mā lo'o ycuì' Ndyosi cuentya jì'ì ñati nu ndyu'ni lya' ti' jì'ì mā; pana ná jña mā cha' tyanu

yabe' ji'i ngu' bi', masi xcui' cha' tso'o ti jña mā cuentya ji'i ngu' bi'.

¹⁵ Cua'ni chaa ti' mā lo'o xa' ñati, nu lo'o ña'a mā ji'i ngu' cha' chaa ti' ngu' ndi'i ngu'; lo'o jua'a tso'o si caca xñi'i ti' mā lo'o ngu', nu lo'o ña'a mā cha' xñi'i ti' ngu' ndi'i ngu'. Cua'ni mā cha' caca stu'ba tyiquee mā lo'o xa' ñati.

¹⁶ Sca ti cha' chcu' mā lo'o lcaa ngu' tya'a ntsu'u cha' ji'i mā lo'o Jesucristo; ná cua'ni tyucuaa ti' mā lo'o ngu' ti' tya'a mā, tso'o ti chcu' mā lo'o ngu' bi'. Stu'ba ti tya'a mā lo'o ngu' bi', ná culacua ti' mā cha' nchca la ji'i ycu' ca mā.

¹⁷ Nu lo'o cuxi ti cua'ni ngu' lo'o mā, ná tya mā cha' cuxi ji'i ngu' chaca quiya'; clyana mā sca cña tso'o nu caca cua'ni mā cuentya ji'i ngu', cha' jua'a ña'a tsa ñati ji'na. ¹⁸ Cua'ni mā cha' cajá ñi'ya tyi'i tso'o ti mā lo'o lcaa ñati, cha' ná caja tya'a cusu mā. ¹⁹ Cu'mā tya'a tso'o na', ni sca quiya' ná xtyacui mā cha' cuxi ji'i ngu' nu cua'ni lya' ti' ji'i mā, masi ta mā tyempo ji'i ycu' Ndyosi cha' xcube' Ni ji'i ngu' bi'. Tso'o la jua'a. La cui' jua'a ndyu'u cha' nu nscua lo quityi cusu' ndi'ya: “Cña 'na laca cha' caca ñasi' na' ji'i ngu', cha' ta na' nu ti' ji'i ngu', nacui Ni”. Bi' laca cha' liñi nu nda ycu' nu Xu'na na lo'o na. ²⁰ Lo'o jua'a tya nda Ni xi xa' la cha': “Nu lo'o ngujui jbi'ña ji'i tya'a cusu mā”, nacui Ni, “tso'o la si ta mā na cacu ngu' bi'; nu lo'o nguityi tsa tya'a cusu mā hitya, ta mā na co'o ngu' li'. Jua'a ta mā sca cha' tyuju'u ti' ji'i ngu'.” Jua'a cha' nscua lo quityi. ²¹ Bi' cha' nga'aa ta mā tyempo ji'i nu cuxi cha' cua'ni bi' ngana ji'i mā. Juani taca tyijiloo mā ji'i nu cuxi, xqui'ya cha' xcui' cha' tso'o ndyu'ni mā.

13

¹ Lcaa cu'ma ngu' tya'a na, nga'a cha' taquiya' ma ji'i ngu' nu laca cña. Ycui' Ndyosi laca nu cua nda chacuayá' ji'i ngu' bi', cha' caca ngu' loo ji'na; ná ntsu'u chaca nu taca ta chacuayá' bi' ji'i ngu'.

² Bi' cha' lacua, nu lo'o xuü tya'a na lo'o ngu' nu laca cña, laca ñi'ya si nxuü na lo'o ycui' Ndyosi, cha' ycui' Ni ngusta Ni ji'i ngu' bi' cha' caca ngu' loo ji'na. Si jua'a xuü tya'a na lo'o ngu', caja ñi'ya nu xcube' ngu' ji'na li'; ³ pana ná caca xcutsii ngu' nu laca loo ji'na si cña tso'o ti ndyu'ni na, sca ti ji'i ngu' xña'a xcutsii ngu' bi'. Si chañi cha' nti' ma cha' ná cutsii ma ji'i ngu' nu laca cña, xcui' cha' tso'o ti cua'ni ma li'. Ná tyiquee' lo'o ngu' nu laca cña bi' cua'ni chi ngu' loo ma, si jua'a xcui' cha' tso'o ti ndu'ni ma. ⁴ Chacuayá' ji'i ycui' Ndyosi laca ngu' bi' loo ji'na, cha' taca xtyucua ngu' ji'na; pana si cua'ni ma cha' cuxi, li' ntsu'u cha' cutsii ma, cha' ntsu'u chacuayá' xcube' ngu' bi' ji'i ma li'. Chacuayá' ji'i Ni laca ngu' bi' loo ji'na lacua, cuentya ji'i Ni nchcube' ngu' ji'i ngu' cuxi; ⁵ bi' cha' ntsu'u cha' taquiya' ma ji'i cha' nu nchcui' ngu' bi'. Xcube' ngu' bi' ji'na si ná taquiya' na ji'i ngu'. Lo'o jua'a jlo ti' na cha' nga'a cha' taquiya' na ji'i ngu' bi', xqui'ya cha' liñi nu ntsu'u hi que scaa na. ⁶ La cui' jua'a sca cha' tso'o laca si tya ma lcaa cña cña loo nu jña ngu' bi' ji'i ma, cha' msu ji'i ycui' Ndyosi laca ngu' nu laca cña bi', cha' bi' laca cña nu nda Ni ji'i ngu' bi', cha' cua'ni ngu' nde chalyuu.

⁷ Tya ma ji'i ngu' laca cña lcaa na nu ntsu'u chacuayá' ji'i ngu' cha' jña ngu' ji'i ma. Ná tyacui ma cña cña loo, ni ná tyacui ma cña ji'i sca cña nu cua ngua'ni ngu'; tya ma caya' bi' ji'i ngu'. Lo'o

jua'a cua'ni tlyu mā ji'i ngu' bi', cua'ni chi mā loo ngu', tucua mā cña ji'i ngu' bi'. ⁸ Nga'aa su'ba mā tane' hichu' mā. Sca lo ti cña lyiji cha' cua'ni mā lo'o xa' ñati, cha' tso'o tsa cua'ni mā ña'a mā ji'i ngu'; cua laca ndyu'ni mā lcaa cña nu ngulo ycu' Ndyosi ji'na, nu lo'o tso'o tsa ntsu'u tyiquee mā ña'a mā ji'i tya'a ñati mā. ⁹ Tyuu lo cña ngulo Ni ji'i ñati nu lo'o nda Ni cha' lo'o Moisés nu ngua sa'ni; ndi'ya nacui Ni: “Ná tyu'u cha' ji'i mā lo'o clyo'o xa' ñati”, nacui Ni. “Ná cujuui mā ji'i tya'a ñati mā. Ná cuaana mā na nu ntsu'u ji'i tya'a ñati mā. Ná tyacui ti' mā na nu ntsu'u ji'i tya'a ñati mā”, nacui Ni. Sca ti cuayá' ndyu'u lcaa cha' bi' lo'o chaca cha' nu nchcui' quityi re: “Ntsu'u cha' cua'ni tya'na ti' mā ji'i tya'a ñati mā, ñi'ya laca si ndu'ni tya'na ti' mā ji'i ycu' ca mā”, nacui Ni. ¹⁰ Nu lo'o ntsu'u tyiquee na ña'a na ji'i tya'a ñati na jua'a, ná taca cua'ni na cha' cuxi lo'o ngu' bi' li'. Bi' cha' na cua ndye ndyu'ni na lcaa cña nu ngulo ycu' Ndyosi ji'na, nu lo'o cua'ni tya'na ti' na ji'i tya'a ñati na, cha' ntsu'u tyiquee na ña'a na ji'i ngu'.

¹¹ Cua'ni mā cha' tyi'u ti' mā lcaa cha' bi'. Cua jlo ti' mā cha' cua ndyalaa hora cha' clyana na ji'i ycu' Ndyosi; bi' cha' juani que ti' mā lacua, cha' tii ti' ti' mā tyi'i mā chalyuu. Cua tyaa ti ycu' Jesús cha' cua'ni lyaá Ni ji'na, cha' caqui'ya Ni ji'na. Nu lo'o ngusni na cha' ji'i Jesús tya clyo, li' ngua ti' na cha' tya lyiji tsa tyalaa tsā bi' cha' tyaa ycu' Jesús; pana juani cua ngulala ti tyalaa tsā bi'. ¹² Ñi'ya laca chalyuu talya, jua'a laca lo'o ndi'i na chalyuu, xqui'ya cha' cuxi nu ntsu'u ji'na. Pana juani cua tye ti talya bi', cua tyaa ti Cristo cha' culotsu' Ni

cha' cuxi bi'. Li' caca chalyuu ji'na ñi'ya si cua nguxee tso'o, cha' lubii tsa xee caca li'. Bi' cha' nga'a cha' xtyanu na ji'i cha' cuxi nu ndu'ni ngu', cha' cuxi tsa tyiquee ngu' nu ndya'a chalyuu talya bi'. Cua'ni cho'o na tyucui ña'a na, cha' nguula tsa cua'ni na cña cuentya ji'i Cristo nde chalyuu, ñi'ya si laca na sendaru ji'i Cristo. ¹³ Clyana na ñi'ya caca tyi'i tso'o ti na lo'o ñati, ñi'ya si laca na ñati nu xcui' ndya'a ndacua ti su caca ña'a ñati ji'na. Li' ná tso'o laca si culiji na chalyuu ji'na jua'a ti lo'o ndya'a na cha' cu'bi na, masi xa' la juersa ji'na culiji na lo'o xcui' ndi'i ti na ta'a. Ná tso'o bi'. Lo'o jua'a ná ntsu'u cha' cua'ni suba' na lo'o xa' ñati, ná ntsu'u cha' clyana na xa' la cha' cuxi nu cua'ni na lo'o ñati; ni nga'aa clyana na cha' cusuu lo'o ngu', nga'aa cua'ni liye' ti' na ji'i ngu'. ¹⁴ Ta mā chacuayá' cha' caca loo ycui' Jesucristo nu Xu'na na ji'i tyucui ña'a mā; nga'aa taquiya' na ji'i lcaa lo cha' cuxi, cha' nu tiji' tsa ti' na ji'i xqui'ya cha' laca na ñati ti.

14

Ná chcu' ngu' cha' cuxi ji'i xa' la ñati tya'a ntsu'u cha' ji'i ngu' lo'o Cristo

¹ Tso'o ti chcu' mā lo'o sca ñati tya'a ngusñi na cha' ji'i Jesús, masi tya lyiji ca cuayá' tso'o ti' cha' bi'; ná xuu tya'a mā lo'o nu ñati bi' xqui'ya sca cha' nu ná nchca cuayá' tso'o ti'. ² Ntsu'u ñati nu jlya tsa ti' ji'i Cristo, bi' cha' ná ntsii ngu' cacu ngu' lcaa lo na. Xa' la ñati nu ná jlya tso'o ti' ji'i Cristo, ntsii ngu' bi' si cua'ni ngu' cha' cuxi xqui'ya sca na cacu ngu'; bi' cha' ná ntaja'a ngu' bi' cacu ngu' cuaña'. Ndacu

ngu' si'yu, ndacu ngu' cuu, ndacu ngu' caatya, tsa bi' ti na ndacu ngu' bi'. ³ Pana nu ngu' nu ná ntsii ndacu cuaña' ni, ná tso'o si xtyí lo'o ngu' ji'í xa' la tya'a ngu' nu ntsii cacu bi'. La cui' ti cha', nu ngu' nu ntsii cacu cuaña' bi', ná tso'o si chcuí' cuxi ngu' bi' ji'í ngu' nu ndacu lcaa lo na nu nda ycui' Ndyosi cha' cacu na, cha' cua nda Ni chacuayá' ji'í ngu' cha' caca ngu' sñi' ycui' Ni. ⁴ Ná tso'o si chcuí' cuxi mā ji'í xa' la ñatí tya'a ngusñi na cha' ji'í Ni. Ycui' Ndyosi laca Xu'na ngu', si'i cuentya ji'í cu'ma laca ngu' bi'; cuentya ji'í ycui' Ndyosi laca cña nu ndyu'ni ngu', si cha' tso'o ndyu'ni ngu', si cha' cuxi ndyu'ni ngu'. Lo'o jua'a ná tyacua cha' cuxi ji'í ngu' xqui'ya cha' bi', cha' lo'o ngu' bi' ngusñi ngu' cha' ji'í ycui' nu Xu'na na; jua'a xtyucua Ni ji'í ngu', cha' tyi'í tso'o ti ngu' chalyuu cuentya ji'í ycui' Ni.

⁵ Ntsu'u ngu' tya'a ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo nu ndu'ni tacatí ji'í sca tsá, ná ntsu'u cha' ji'í xa' la tsá cuentya ji'í ngu' bi'; xa' la ñatí nchcuí' cha' na ji'í ycui' Ndyosi laca lcaa tsá. Ta mā chacuayá' cua'ni scaa ñatí tsa ña'a nu nclyacua ti' ycui' ca ngu'. ⁶ Si tacatí tsa sca tsá cuentya ji'í tsaca ngu', bi' laca tsá nu nga'a cha' cua'ni chí ngu' bi' loo ycui' Ndyosi lacua; lo'o jua'a taca cua'ni chí nu xa' la ñatí loo ycui' Ndyosi, masi ná ntsu'u cha' tacatí ji'í ngu' lo'o tsá bi'. La cui' jua'a ndyu'u cha' lo'o ñatí nu ná ntsii cacu cuaña' bi'; xqui'ya cha' ngusñi ngu' cha' ji'í ycui' Ndyosi, bi' cha' ná ntsii ngu' bi'. Ndyu ngu' xlya'be ji'í ycui' Ni lo'o ndacu ngu' ji'í. Lo'o nu ntsii cacu cuaña' bi' ni, la cui' ti xqui'ya ycui' Ndyosi ntsii ngu' cacu ngu' ji'í; lo'o ngu' bi' ndya ngu' xlya'be ji'í ycui' nu Xu'na na cha' nda Ni na cacu ngu'.

⁷ Ntsu'u cha' caca na cña ji'i Ni, masi tya lu'ú na, masi cajaa na. Si'i cha' ji'i ycu'i ti na ndi'i na chalyuu, si'i cha' ji'i ycu'i ti na cajaa na; ⁸ cha' caca na cña ji'i ycu'i Ndyosi, bi' cha' ndi'i na lo yuu chalyuu. Nu lo'o ntsu'u cha' cajaa na, cha' ji'i Ni laca li', cha' na ji'i ycu'i Ni laca na, masi tya lu'ú na, masi cua ngujuui na. ⁹ Cua ngujuui Cristo, lo'o jua'a cua ndyu'ú Cristo chaca quiya', cha' ca cuayá' ti' lcaa ngu' cha' ycu'i Ndyosi laca Xu'na lcaa jyo'o nu ngusñi cha' ji'i Ni nu lo'o nguti'i ngu' chalyuu. Lo'o jua'a ycu'i Ni laca Xu'na ñati nu jlya ti' ji'i Ni nde chalyuu juani.

¹⁰ Ñati ji'i Cristo laca cua ña'a ca ngu' tya'a ngusñi na cha' ji'i Ni, bi' cha' ná nga'a cha' chcu'i cuxi mā ji'i cña nu ndu'ni scaa ngu' tya'a ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo. Ná chcu'i cuxi mā ji'i ngu' bi', ñi'ya nu ngua'ni mā tya tsubi' la; ntsu'u cha' tyalaa tsā bi' lo'o tyaa lcaa tya'a na ca su ntucua ycu'i Ndyosi. Nde loo ycu'i Ni tsatu na li', cha' cua'ni cuayá' Ni ji'na. ¹¹ Ntsu'u sca cha' nu nscua lo quityi cusu' nu nacui ycu'i Ndyosi ndi'ya:

Ycu'i Ndyosi lu'ú laca na', nacui Ni, nga'a cha' tyatu sti' lcaa ñati nde loo su ntucua na', cha' chcu'i liñi ngu' lo'o tya'a ñati cha' laca na' ycu'i Ndyosi Sti ngu'.

¹² Bi' cha' lacua, lcaa na lo'o tya'a na nga'a cha' xacui na cha' ji'i ycu'i Ndyosi lo'o tyalaa tsā bi', lcaa cha' ñi'ya nu ngua'ni scaa na lo'o ñaa na chalyuu.

Ná ta ngu' tyempo ji'i tya'a ngu' cha' tya'achu' ngu' ji'i Jesús

¹³ Nga'aa chcu' cuxi mā jil'i cña nu ndyu'ni scaa ngu' tya'a ngusñi mā cha' jil'i Jesús lacua. Ndi'ya cua'ni mā juani: nga'aa ta mā tyempo jil'i ngu' tya'a mā cha' cua'ni ngu' cha' cuxi xqui'ya cu'ma. ¹⁴ Cua nchcu' Cristo lo'o na', cua jlo ti' na' cha' ni sca na cuxi ná nda ycui' Ndyosi cha' cacu ñati; lcaa na nu ndacu ñati chalyuu, na tso'o laca bi'. Pana ntsu'u ñati nu ná nchca cacu sca na, xqui'ya cha' nti' ti ngu' cha' na cuxi laca bi'; cuxi tsa laca na bi' cuentya jil'i ngu' bi' si cacu ngu' jil'i li'. ¹⁵ Lo'o ngu' tya'a ntsu'u cha' jil'i mā lo'o Jesús ni, si ña'a ngu' cha' ndyacu mā sca na nu ná ntsu'u chacuayá' cacu ycui' ngu', nti' ngu', chiya'a culacua ti' ngu' bi' li'; ñi'ya laca si ná tso'o ntsu'u tyiquee mā ña'a mā jil'i ngu', bi' cha' ndyacu mā na bi' culacua ti' ngu'. Ná tso'o jua'a. Ná ntsu'u chacuayá' jil'i mā cacu mā na laca nu nti' ti mā, si jua'a cua'ni mā cha' xtyanu ngu' tya'a mā cha' jil'i Cristo xqui'ya cha' ndyacu mā na bi'. Lo'o ngu' bi', laca ngu' cuentya jil'i ycui' Ndyosi; xqui'ya ngu' bi', bi' cha' ngujuii Cristo. ¹⁶ Masi ndil'i tso'o ti mā, ná nga'a cha' ta mā tyempo jil'i ngu' cha' chcu' ngu' cha' cuxi jil'i cña nu ndyu'ni mā xqui'ya cha' ndyacu mā na bi'. ¹⁷ Nu lo'o laca ycui' Ndyosi loo ji'na ni, ná ndulo tsa cha' ji'na cuentya jil'i sca na nu ndacu na, sca na nu co'o na; nu ndulo tsa ji'na laca cha' tyaa Xtyi'i ycui' Ndyosi tyanu ne' cresiya ji'na, cha' ca tso'o cresiya ji'na xqui'ya Jesús. Bi' cha' ti ti taca tyil'i tyiquee na chalyuu, taca ca chaa ti' na xqui'ya ycui' Ndyosi; lcaa cha' bi' caca nu lo'o laca Ni loo ji'na. ¹⁸ Li' tso'o ntsu'u tyiquee Ni ña'a Ni jil'i mā, lo'o jua'a ñati chalyuu cua'ni chi ngu' loo mā, si cua'ni mā lcaa ña'a cña nu ngulu'u Cristo ji'na.

¹⁹ Tso'o lacua. Lcaa tya'a na nga'a cha' clyana na cua ña'a ca cha' nu cua'ni cha' caca tyi'i tso'o na lo'o tya'a ñati na, ña'a cha' nu cua'ni cha' xtyucua na ji'i tya'a ñati na, cha' tso'o ti tyi'i na cuentya ji'i Cristo; ²⁰ ná cua'ni ñu'u mā ji'i cña nu ndyu'ni ycu'i Ndyosi xqui'ya sca na nu ndacu mā. Chañi cha' tso'o tsa laca lcaa na nu nda Ni cha' cacu ñati, pana caca cuxi na bi' cuentya ji'i mā, si ntsu'u ngu' nu xtyanu cha' ji'i Jesús xqui'ya cha' ndacu mā ji'i. ²¹ Tso'o la masi ná cacu mā cuaña' tsiya' ti, masi ná co'o mā lcui tsiya' ti, si nti' mā cha' cuxi laca na bi' cuentya ji'i tya'a ñati mā. Ni sca na ná cua'ni mā nu cua'ni cha' tya'achu' ngu' tya'a mā ji'i Jesús, cha' cua'ni ngu' cha' cuxi, cha' quiñu'u cresiya ji'i ngu'. ²² Nu lo'o nti' mā cha' tso'o tsa cuentya ji'i ycu'i Ndyosi laca sca cña nu ndu'ni mā, masi ntsu'u ñati nu ná ndiya ti' cha' ndu'ni mā jua'a, tsiya' ti cua'ni mā cña bi' li' ca su nga'a ycu'i ti mā, ca su ña'a sca ti ycu'i Ndyosi ji'i mā. Tso'o tsa ntsu'u tyiquee ñati nu ngui'i ndu'ni jua'a, ná ntsu'u cha' culacua tsa ti' ngu' bi'; cua jlo ti' ngu' bi' cha' si'i cha' cuxi nu ndu'ni ngu'. ²³ Pana ná tso'o ndyu'ni ñati lo'o ndyacu cuaña' si nti' ngu' cha' cuxi laca cha' bi' cuentya ji'i ycu'i Ni; qui'ya laca ji'i ngu' bi', cha' si'i na tyucui tyiquee ngu' ndyacu ngu' cuaña' bi' li'. Lcaa cña nu ndyu'ni na cha' siya' ti tyiquee na, qui'ya ji'na laca bi'.

15

Si'i xcu'i cña ji'i ycu'i ca na nu tyu'u tyiquee na

¹ Lcaa na nu nguula ti' tyiquee na xqui'ya cha' ngusñi na cha' ji'i Cristo, ntsu'u cha' talo tyiquee

na ji'i tya'a ngusñi na cha' ji'i Cristo nu tya lyiji xñi tso'o cha' bi'; ntsu'u cha' xtyucua na ji'i ngu'. Si'i xcui' cña ji'i ycu' ca na nu nga'a cha' tyu'u tyiquee na ji'i; ² clyana na ñi'ya caca cha' caca tso'o ji'i ngu' tya'a na nu nga'a cacua ti slo na. Xtyucua na ji'i ngu' bi', cha' tyatí la ti' tyiquee ngu' lo'o jlyati ti' ngu' ji'i Cristo; ³ ñi'ya nu ngua'ni ycu' Cristo, ni sca cña ná ngua'ni yu cha' ji'i ti yu. Cua ntsu'u sca cha' nu nscua lo quityi cusu', sca cha' nu nda yu lo'o ycu' Ndyosi Sti yu ndi'ya: "Lcaa cha' cuxi nu nchcui' ngu' jinu'u, cua ndyanu cha' bi' hichu' na; yabe' nu ngusta ngu' jinu'u laca bi'". ⁴ Lcaa quityi nu nguscua jyo'o cusu' tya sa'ni la ni, nclyu'u quityi bi' ji'na ñi'ya nu caca jatya na ji'i sca cha' nu lijya nde loo la; nda quityi cha' lo'o na ñi'ya xtyucua ycu' Ndyosi ji'na cha' talo tsa tyiquee na laja lo'o ndu ti' na ji'i Ni. ⁵ Lo'o jua'a cua nti' ya cha' xtyucua Ni ji'i cu'ma, la cui' nu sca ti ycu' Ndyosi nu nxyucua ji'i lcaa na cha' talo tyiquee na, nu ndu'ni cha' ca tlyu tyiquee na. Xtyucua Ni ji'i cu'ma, cha' jua'a talo tyiquee ma ji'i tya'a ntsu'u cha' ji'i ma lo'o Ni, cha' caca stu'ba tyiquee ma lo'o tya'a ma xqui'ya Jesucristo. ⁶ Lo'o ngua stu'ba cha' ji'i ma lo'o tya'a ma, li' sca ti cha' taca tyu'u tyiquee ma, sca ti cha' taca tyu'u tu'ba ma lo'o cua'ni tlyu ma ji'i ycu' Ndyosi Sti na, nu laca Sti Jesucristo nu Xu'na na.

Nduna ngu' xa' tsu' cha' tso'o nu nda Jesús

⁷ Ñi'ya tso'o tsa nchcui' Cristo lo'o ma, jua'a nga'a cha' chcui' tso'o ma lo'o tya'a ñatí ma, cha' caca ñi'ya cua'ni tlyu ngu' ji'i ycu' Ndyosi lo'o ña'a ngu' ji'i ma. ⁸ Cua ñaa Cristo cha' cua'ni lyaá yu ji'i

ngu' judío, ñi'ya nu ngüñi cha' ji'i ycu' Ndyosi lo'o jyo'o cusu' ji'i ya sa'ni la; caca cuayá' ti' na jua'a cha' liñi tsa cha' nu nda Ni lo'o jyo'o cusu' bi'. ⁹ Ñaa nu Cristo bi', cha' jua'a caja ñi'ya nu cua'ni tlyu ngu' xa' tsu' mā ji'i ycu' Ndyosi, cha' lo'o ji'i cu'ma cua'ni tya'na tsa ti' Ni, ñi'ya nu ndyu'u sca cha' nu nscua lo quityi cusu' nu ndi'ya nchcui':

Cua'ni tlyu na' jinu'u laja ngu' xa' tsu', xqui'ya cha' ngua'ni lyaá nu'u ji'i ngu';
cula tu'ba na' jii jinu'u, cha' cua'ni chi na' loo nu'u,
nacui jyo'o David.

¹⁰ Ntsu'u chaca cha' nu nscua lo quityi cusu' nu nchcui' ndi'ya:

Cu'ma ngu' xa' tsu', stu'ba ti ca chaa ti' mā lo'o lcaa ñati nu ngusubi ycu' Ndyosi ji'i, nacui jyo'o Moisés.

¹¹ Lo'o jua'a tya ntsu'u chaca cha' nu nchcui' ndi'ya:

Cua'ni tlyu lcaa ngu' xa' tsu' ji'i ycu' nu Xu'na na; lcaa ngu' cula tu'ba ngu' jii nu chcui' cha' ji'i lcaa cha' tlyu nu ngua'ni ycu' Ni, nacui jyo'o David.

¹² Lo'o jyo'o Isaías nguscua sca cha' lo quityi cusu' nu nacui ndi'ya:

Tyu'u tucua sca ñati tya'a ñati ji'i jyo'o Isaí,
caa yu bi' lo yuu cha' caca yu loo ji'i ngu' xa' tsu'.
Ndu ti' ngu' xa' tsu' ji'i yu bi', cha' cua'ni lyaá yu ji'i ngu'.

Jua'a nchcui' quityi cusu' bi'.

¹³ Bi' cha' juani nti' na' cha' cua'ni Ni cha' xñi tso'o la mā cha' ji'i ycu' Ni, cha' tso'o tsa caca tyiquee mā, cha' ti ti taca tyi'i tyiquee mā li'. Nu lo'o tyanu Xtyi'i ycu' Ndyosi ne' cresiya ji'na, li'

nga'aa caca taja ti' na lo'o ntajatya na ji'i ycu'i Ndyosi cha' caa Ni.

¹⁴ Cu'ma tya'a ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo, nslo tsa na' ji'i ma cha' tso'o tsa tyiquee ma; tso'o tsa nchca cuaya' ti' ma cha' ji'i Cristo, lo'o jua'a nchca tsa ji'i ma ta ma cuii lo'o ngu' tya'a ma. ¹⁵ Cua nscua na' quityi re cha' caa ca su ndi'i ma; na ntsii na' tsiya' ti cha' chcu'i na' cha' bi' lo'o ma, cha' xñi tso'o la ma cha' bi'. Ntsu'u chacuaya' cha' chcu'i na' lo'o ma, cha' ycu'i Ndyosi cua nda Ni cña bi' 'na, cha' tso'o tsa ndu'ni Ni lo'o na'. ¹⁶ Cua ngusubi ycu'i Ndyosi 'na cha' cua'ni na' cña ji'i Jesucristo; cña bi' laca cha' tsa'a na' ta na' cha' tso'o ji'i ycu'i Ndyosi lo'o ngu' xa' tsu', lcaa su ndi'i ngu'. Jua'a ndyu'ni na', cha' tyucui tyiquee ngu' caca ngu' bi' ñati ji'i ycu'i Ndyosi xqui'ya cña nu cua'ni Xtyi'i ycu'i Ndyosi ne' cresiya ji'i ngu'. Li' tyaja'a Ni quiñi cha' ji'i Ni lo'o ngu' bi' xqui'ya na'.

¹⁷ Xqui'ya Jesucristo ntsu'u tsa cha' nu taca chcu'i na' lo'o cu'ma nquicha'; taca chcu'i na' ji'i cña nu cua ngua'ni na' cuentya ji'i ycu'i Ndyosi, ni si'i cha' cua'ni tyucuaa ti' na' lo'o ma laca si chcu'i na' jua'a. ¹⁸ Pana tsa bi' ti cha' chcu'i na' lo'o ma, cha' ji'i cña nu ngua'ni Jesús, cha' caja ñi'ya nu taquiya' ngu' xa' tsu' ji'i cha' nu nchcu'i ycu'i Ndyosi. Si'i sca ti na' nu ngua'ni na' cña bi', pana Xtyi'i ycu'i Ndyosi ngua'ni cña lo'o na' lo'o nchcu'i na' lo'o ngu'. ¹⁹ Ngua'ni Ni cña tonu nu ná ca cua'ni ñati chalyuu, cha' cube ti' xa' ñati cha' ycu'i Ndyosi laca nu ndyu'ni cña bi'. Jua'a ngua cha' cua ndya'a na' ndi'i na' ca loyuu tyijyu' la. Nguxana na' nde quichi Jerusalén, ña'a cuaya' ndyalaa na' loyuu su cuentya Ilírico. Lcaa quichi su ndya'a na', quiña'a

tsa cha' tso'o ji'i Cristo nda na' lo'o ngu' ña'a cuayá' nu ngua 'na. ²⁰ Lye tsa ndyu'ni cña ti' na', cha' tsa'a na' tsaana na' lcua ti quichí su bilya cuna ngu' cha' ji'i Cristo. Bi' ti quichí ndyanu na' nclu'u na' cha' tso'o bi' ji'i ngu', cha' ná nti' na' tyatí yu'u na' lo'o cña nu ndyu'ni xa' tya'a ñatí ji'i Cristo. ²¹ Nti' na' cha' tyu'u tucua sca cha' nu nscua lo quityi cusu' nu nhcui' ndi'ya:

Ca quichí su bilya hcui' ngu' cha' ji'i ycuí' Ndyosi lo'o ngu', ca bi' tyuloo tso'o ñatí ji'i ycuí' Ndyosi;

ca su bilya cuna ngu' cha' ji'i ycuí' Ni, ca bi' ca cuayá' tso'o ti' ñatí cha' ji'i Ni.

Nti' tsa Pablo tsaa ca quichí Roma

²² Tyijyu' tsa ndya'a na', bi' cha' bilya caja ñi'ya nu cāa na' ca su ndi'i mā, ²³ masi cua ngua tyuu yijā nu ngua ti' na' cha' cāa na' hcui' lo'o mā. Ca juani ngua laja 'na lijyaa, cha' nga'aa ntsu'u cña nu cua'ni na' ca nde; ²⁴ bi' cha' cua nti' na' cha' cāa na' tyi'i na' xi ca su ndi'i mā, tyucuii su tsa'a nde España. Li' taca ta na' xi cha' lo'o mā. Nu lo'o ngua chaa xi ti' na lo'o tya'a na, li' taca hcui' salya' mā lo'o na', cha' xtyucua mā jna' tyucuii su tsa'a nde loo la. ²⁵⁻²⁶ Pana clyo la ntsu'u cha' tsa'a na' nde quichí Jerusalén. Nu ngu' tya'a ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo nu ndi'i nde Macedonia, nu ndi'i nde Acaya ni, tso'o tsa tyiquee ngu' ña'a ngu' ji'i xa' ñatí; bi' cha' cua nguxuti'i ngu' tsa ycu' cñi nu caca msta, cha' cua nti' ngu' xtyucua ngu' ji'i ngu' ti'i tya'a na, nu ñatí ji'i Cristo nu ndi'i nde Jerusalén. Bi' cha' tsa'a na' tsaa lo'o na' ji'i cñi bi' ca slo ngu' ti'i bi'. ²⁷ Chañi cha' tyucui tsa tyiquee ngu' bi' nda

ngu' msta bi'. Taca ñacui na cha' ñi'ya laca si na ndacui ti ngu' bi' ji'i tya'a ngu', jua'a laca cña nu ndyu'ni ngu' juani. Tya clyo ngu' judío laca nu cua nda cha' ji'i Cristo lo'o ngu' xa' tsu'; xqui'ya cha' bi' ngua tso'o cresiya ji'i ngu' cuentya ji'i ycu' Ndyosi, masi ngu' xa' tsu' laca ngu'. Bi' cha' juani lo'o ngua ti'i nu ngu' judío bi', tso'o si xtyucua ngu' xa' tsu' ji'i ngu' bi', cha' tya'a ñati ji'i Cristo laca ngu'. ²⁸ Clyo cua'ni na' cha' xcua se'i ti cña bi', ña'a cuayá' nu cua nda na' cñi bi' ji'i ngu'; li' xñi na' tyucui tsa'a nde España. Pana laja tyucui tyeje tacui na' ca su ndi'i cu'ma. ²⁹ Nu lo'o tyalaa na', li' jlo ti' na' cha' quiña'a tsa cha' tso'o ji'i Cristo ntsu'u cha' chcu' na' lo'o ma, cha' caja ñi'ya nu tyati la ti' tyiquee ma li'.

³⁰ Cu'ma tya'a ngusñi na cha' ji'i ycu' Ndyosi, tyu'u cha' clyu ti' ji'i ma lo'o na' xqui'ya Jesucristo nu Xu'na na, cha' jua'a ntsu'u tsa tyiquee ma ña'a ma ji'i tya'a ñati ma, xqui'ya cña nu ndyu'ni Xtyi'i ycu' Ni ne' cresiya ji'i ma. Cua'ni ma cha' caca stu'ba tyiquee ma lo'o na', cha' lu'ba tsa chcu' ma lo'o ycu' Ndyosi cuentya jna'. ³¹ Jña ma cha' clyu ti' ji'i ycu' Ni, cha' clyaá na' ji'i nu ngu' tyaala nu ná jlyu ti' tsiya' ti cha' ji'i Cristo, nu ngu' nu ndi'i nde Judea ni. Lo'o jua'a jña ma cha' ji'i Ni cuentya ji'i ñati ji'i ycu' Ndyosi nu ndi'i nde Jerusalén, cha' tso'o ti tyu'u tyiquee ngu' tya'a na chcu' ngu' lo'o na', nu lo'o xñi ngu' msta nu ta na' ji'i ngu'. ³² Lo'o jua'a jña ma cha' ji'i Ni, cha' tso'o ti caca tyiquee na' lo'o tyalaa na' ca su ndi'i ma, cha' xa' caca nguula ti' tyiquee na' nu lo'o tyi'i na' lo'o ma, si jua'a nti' Ni cha' caca. ³³ Xtyucua Ni ji'i lcaa cu'ma lacua, la cui' ycu' Ndyosi nu ndu'ni cha' ti' ti tyi'i tyiquee na

nde chalyuu. Chañi tsa cha' caca jua'a.

16

Nchcuicha' Pablo ji'i tyuu tya'a ñati ji'i Cristo

¹⁻² Lo'o tyalaa ma' Febe slo mā, chcu' tso'o mā lo'o ma' xqui'ya ycu' nu Xu'na na, ñi'ya nu nga'a cha' cua'ni mā, cha' tya'a ngusñi na cha' ji'i Cristo laca ma' bi'. Tya'a na laca ma' Febe, ndyu'ni ma' cña cuentya ji'i taju ñati ji'i Cristo nu ndi'i quichi Cencia. Ta mā na nu lyiji ji'i ma' cusu' bi', cha' cua nguxtyucua tsa ma' ji'i quiña'a tsa ñati tya tsubi' la; lo'o jua'a na', cua nguxtyucua tsa ma' jna'.

³ Chcuicha' mā ji'i Priscila lo'o Aquila, tya'a ndyu'ni na' cña ji'i Jesucristo. ⁴ Cua tsubi' la hasta cua cajaa ti ycu' ngu' ngua cuentya jna', cha' ngua'ni lyaá ngu' jna' lo'o ntsu'u na' sca su cuxi tsa. Lo'o ycu' na' ndya na' xlya'be ji'i ngu' bi'; jua'a lcaa tya'a ngu' xa' tsu' nu ntsu'u cha' ji'i lo'o Cristo nde quichi tyijyu' la, jua'a nti' ngu', cha' ta ngu' tsaa xlya'be ji'i ngu' bi'. ⁵ Cuati chcuicha' mā ji'i lcaa ñati ji'i Cristo nu ndyu'u ti'i ca toni'i ji'i nu Aquila bi'. Lo'o jua'a chcuicha' mā ji'i Epeneto tya'a tso'o na', ngu' Asia nu clyo ngusñi cha' ji'i Cristo laca yu bi'. ⁶ Jua'a chcuicha' mā ji'i María, cha' ngua'ni tsa ma' cña cuentya ji'i mā. ⁷ Lo'o jua'a chcuicha' mā ji'i Andrónico lo'o Junias tya'a quichi tyi na', tya'a ngutu'u na' ni'i chcu. Tyucuaa ngu' bi' laca ngu' ñati nu cua nda Cristo ji'i ndyaa, cha' ta ngu' cha' ji'i ycu' Ndyosilo'o ngu' nu cua tyijyu' la; nguula tsa cña nu ngua'ni ngu'

cuentya ji'i nu Xu'na na. Pana yala la ngusñi ngu' bi' cha' ji'i Jesús, lo'o li' tiya' la ngusñi na' cha' bi'.

⁸ Lo'o jua'a chcuicha' mā ji'i lcaa ngu' tya'a nscua xtañi ngu' lo quityi re: ji'i Amplias, cha' tyaca'a tsa yu 'na xqui'ya ycui' nu Xu'na na; ⁹ lo'o jua'a ji'i Urbano, tya'a ndyu'ni na' cña ji'i Jesu-cristo; jua'a ji'i Estaquis, la cui' jua'a tyaca'a tsa yu 'na; ¹⁰ jua'a ji'i Apeles, cha' cua jlo ti' na cha' ngusñi tso'o yu cha' ji'i Cristo xqui'ya lcaa cña nu ngua ji'i yu cuentya ji'i Cristo; jua'a ji'i lcaa ngu' tya'a Aristóbulo; ¹¹ jua'a ji'i Herodión tya'a quichi tyi na'; jua'a ji'i lcaa ngu' tya'a Narciso nu jlya ti' ji'i ycui' nu Xu'na na; ¹² jua'a ji'i Trifena lo'o Trifosa, nu ndyu'ni tsa cña ji'i ycui' nu Xu'na na; jua'a ji'i Pérsida tya'a tso'o na', cha' quiña'a tsa cña tso'o ji'i ycui' nu Xu'na na ngua'ni ma' bi'; ¹³ lo'o jua'a chcuicha' mā ji'i Rufo, sca ñati ji'i Cristo nu tso'o tsa cha' nchcui' ngu' ji'i; lo'o jua'a ji'i xtya'a Rufo, nu nguna'asii tsa jna' ñi'ya si laca ma' xtya'a na'; ¹⁴ lo'o jua'a ji'i Asíncrito, ji'i Flegonte, ji'i Hermas, ji'i Patrobas, ji'i Hermes, lo'o jua'a ji'i lcaa tya'a ñati ji'i Cristo nu ndyu'u ti'i ca slo ngu' bi'; ¹⁵ lo'o jua'a chcuicha' mā ji'i Filólogo, ji'i Julia, ji'i Nereo, ji'i nu cuna'a tya'a ngula yu, ji'i Olimpás; lo'o jua'a ji'i lcaa tya'a ngu' nu stu'ba ntsu'u cha' ji'i ngu' lo'o Cristo. Nti' na' cha' chcuicha' mā ji'i lcaa ñati bi' cuentya jna'.

¹⁶ Nu lo'o chcuicha' mā ji'i tya'a mā, tyucui tyiquee mā quityi mā ji'i tya'a mā chacuayá' ji'i Cristo. Lcaa taju ñati nu ntsu'u cha' ji'i lo'o Cristo ca nde, cua nti' ngu' chcuicha' ngu' ji'i mā.

¹⁷ Cu'mā tya'a ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo, lye

chcui' na' lo'o mā juani, cha' tii ti ti' tyi'i mā xi, cha' ná tyu'u tucua ñatī nu ta cha' cusuū jī'i mā lo'o tya'a mā, cha' ná tacu' loo ngu' bi' cha' liñi jī'i Cristo nu cua ndyuna mā. Ná xñi mā cha' jī'i ngu' bi', ¹⁸ cha' si'i cña jī'i Cristo laca bi', si xa' la cha' nchcui' ngu' lo'o mā. Ndu'ni ngu' bi' lcaa cha' cuxi nu nclyacua ti' ycu' ngu' cha' cua'ni ngu'. Lo'o jua'a ndyu'ni ngu' cha' quichi yaa cha' hique ngu' ti'i, cha' tso'o tsa ndañi cha' nu nda ngu', cha' tajua' ti nchcui' ngu'. ¹⁹ Pana nu cu'mā ni, tso'o tsa nchcui' ñatī cha' jī'i mā lcaa quichi, cha' tso'o tsa ndaquiya' mā cha' jī'i Cristo. Tso'o tsa nti' na' ña'a na' jī'i mā lo'o nduna na' cha' bi'; cua nti' na' cha' yala ti tyatī ti' mā cha' cua'ni mā cua ña'a ca cha' tso'o, cha' ná tyatī ti' mā tsiya' ti cha' cua'ni mā ni sca cha' cuxi. ²⁰ Ná tyuū tsa lyiji cha' cua'ni tye ycu' Ndyosi jī'i nu xña'a, cha' nga'aa tyaca' cña cuxi nu ndu'ni nu xña'a bi' tsiya' ti. Cua'ni Ni cha' ti ti tyi'i tyiquee mā, ñi'ya ntsu'u tyiquee ycu' Ni; lo'o jua'a ña'a ti cua'ni Jesucristo nu Xu'na na cha' tso'o lo'o lcaa tya'a mā.

²¹ Lo'o Timoteo tya'a ndya'a na' cña, lo'o Lucio, lo'o Jasón, lo'o Sosípater ngu' tya'a quichi tyi na', cua nti' ngu' chcuicha' ngu' jī'i mā.

²² Cuati lo'o na', scaranu jī'i Pablo laca na' lo'o nscua ya quityi re, Tercio naa na'; lo'o na', nti' na' chcuicha' na' jī'i mā chacuayá jī'i ycu' nu Xu'na na.

²³ Lo'o yu Gayo nda yu cha' lo'o na' cha' chcuicha' na' jī'i mā; la cui' to' tyi yu nda yu su tyi'i na', jua'a nda yu toni'i jī'i yu su tyu'u ti'i ña'a taju ñatī nu ntsu'u cha' jī'i lo'o Cristo re. Cuati lo'o Erasto nu laca loo jī'i cñi quichi re, nti' yu

chcuicha' yu ji'i mā; la cui' ti cha' nti' Cuarto, yu tya'a na.

²⁴ Bi' cha' lacua, xtyucua ycu' Jesucristo nu Xu'na na ji'i lcaa mā lo'o tya'a mā, ña'a ti cua'ni Ni cha' tso'o lo'o mā; jua'a nti' na cha' caca.

Ngusalya' Pablo lo'o ngu'

²⁵ Cua'ni tlyu na ji'i ycu' Ndyosi lacua. Taca ji'i Ni ta Ni juersa ji'i mā, cha' tyi'i mā ñi'ya nu nga'a cha' tyi'i ti na chalyuu, si xñi tso'o na cha' ji'i Jesús. Cha' tso'o ji'i la cui' Jesucristo, bi' laca cha' nu nda na' lo'o ngu', masi tyuu tsa siyento yija ntsu'u cuatsi' ti cha' nu nchcui' ñi'ya nu cua'ni ycu' Ndyosi nde loo la; ²⁶ pana juani cua ngulu'u tso'o Ni cha' bi' ji'na. Bi' cha' nga'a cha' cañi cha' ji'i Cristo tyucui ña'a lo yuu chalyuu su ndi'i ñati ña'a cuayá' cuna lcaa ngu' xa' tsu', cha' taca xñi ngu' cha' ji'i sca ti ycu' Ndyosi, cha' taquiya' ngu' ji'i cha' nu nchcui' Ni. La cui' cha' bi' laca nu cua nscua lo quityi ji'i ycu' Ndyosi, nu nguscua jyo'o cusu' ñi'ya caca cha' nde loo la. Ngua ti' ycu' Ndyosi cha' caca cha' bi', bi' cha' jua'a ndyaca juani; ycu' Ndyosi laca nu ná nga'a cha' tye chalyuu ji'i Ni tsiya' ti.

²⁷ Sca ti ycu' Ndyosi jlo ti' lcaa cha', bi' cha' lcaa tyempo ná nga'a cha' tye cha' cua'ni tlyu na ji'i ycu' Ni chacuayá' ji'i Jesucristo. Jua'a nti' na cha' caca tu'ni.

Cha' tso'o nu nchcui' ji'i Jesucristo nu xu'na na

New Testament in Chatino, Tataltepec (MX:cta:Chatino, Tataltepec)

copyright © 1981 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chatino, Tataltepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chatino, Tataltepec [cta], Mexico

Copyright Information

© 1981, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chatino, Tataltepec

© 1981, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

68385231-313d-5500-aff2-e6b6a207d978